01001501507970024

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ — Αρ. Φύλλου 150

15 Ιουλίου 1997

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

(1)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 174

"Τροποποίηση π.δ. 186/95 "Προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους σε βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 90/679/ΕΟΚ και 93/88/ΕΟΚ" (97/Α) σε συμμόρφωση με την οδηγία 95/30/ΕΚ"

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α. των άρθρων 1 (παράγραφοι 1, 2, και 3) και 3 του ν. 1338/83 "Εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου" (34/Α) όπως τροποποιήθηκαν αντίστοιχα με το άρθρο 6 του ν.1440/84 "Συμμετοχή της Ελλάδας στο κεφάλαιο, στα αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητος Άνθρακος και Χάλυβος και του Οργανισμού Εφοδιασμού EURATOM" (70/Α) και με το άρθρο 65 του ν. 1892/90 "Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις" (101/Α) και

β. της παραγράφου 2 του άρθρου δευτέρου του ν.2077/92 "Κύρωση της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ενωση και των σχετικών πρωτοκόλλων και δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην τελική Πράξη" (136/Α).

2. Τις διατάξεις των άρθρων 1 (παράγραφος 3) και 36 του ν. 1568/85 "Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων" (177/Α).

3. Τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 1836/89 (79/Α) "Προώθηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις".

4. Τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 2224/94 "Ρύθμιση θεμάτων εργασίας, συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και οργάνωσης Υπουργείου Εργασίας και των εποπτευομένων από αυτό νομικών προσώπων και άλλες διατάξεις" (112/Α)

5. Την αριθ. ΔΙΔΚ/Φ4.4.1/21566 "Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στους Υφυπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης".(ΦΕΚ 932/10-10-1996 τ.Β').

6. Την αριθμ. 9/2-10-95 γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.

7. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του ν. 1558/85 "Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Οργανα" (137/Α), που προστέθηκε με το άρθρο 27 του ν. 2081/92 "Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων κλπ." (154/Α).

8. Ότι με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν θα προκληθεί πρόσθετη δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή του κρατικού προϋπολογισμού ή προϋπολογισμού ΝΠΔΔ, δεδομένου ότι οι δαπάνες εντάσσονται στα πλαίσια των ήδη εγκεκριμένων προϋπολογισμών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 39 του ν. 1836/89, ο οποίος έχει επεκταθεί και στο Δημόσιο.

9. Την αριθμ. 106/13-3-1997 γνωμοδότηση του Συμβου-

λίου Επικρατείας, μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης, Οικονομικών, Γεωργίας, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
Γενικές διατάξεις
Άρθρο 1
Σκοπός-Αντικείμενο

Σκοπός του παρόντος διατάγματος είναι η προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας περί υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων προς τις διατάξεις της οδηγίας 95/30/ΕΚ της Επιτροπής της 30ης Ιουνίου 1995 (Ε.Ε. L.155/41/ 6-7-1995) "Για την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο της οδηγίας 90/679/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους σε βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία (έβδομη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ)"

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
Τροποποίηση π.δ. 186/95
Άρθρο 2

Στο άρθρο 2 του π.δ. 186/95 μετά το εδάφιο (γ) της παραγράφου 1 προστίθεται νέο εδάφιο (δ) ως εξής:

"δ. **Αρμόδια επιθεώρηση εργασίας**: Οι αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Τα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου ή οι Διευθύνσεις επιθεώρησης εργασίας και οι Διευθύνσεις απασχόλησης με τα αρμόδια Τμήματα τεχνικής και υγειονομικής επιθεώρησης εργασίας ή τα Τμήματα και Γραφεία επιθεώρησης εργασίας κλπ)"

Άρθρο 3

Το παράρτημα ΙΙΙ του άρθρου 17 τροποποιείται ως εξής:

1. Στον κατάλογο "Α. ΒΑΚΤΗΡΙΑ και παρόμοιοι μικροοργανισμοί" προστίθεται και ταξινομείται στην ομάδα 2 ο παράγοντας "streptococcus suis".
2. Στον κατάλογο "Β. ΙΟΙ" η ομάδα Retroviridae τροποποιείται ως εξής:
   α. Οι παράγοντες:
   - Ιοί του συνδρόμου της ανθρώπινης ανοσολογικής ανεπάρκειας (AIDS),
   - Ανθρώπινοι λεμφοτρόποι ιοί κυττάρων Τ (HTL V) τύπων 1 και 2 μεταφέρονται από την ομάδα 3 στην ομάδα 3(**)

   β. Προστίθεται και ταξινομείται στην ομάδα 3(**) ο Ιός ανοσολογικής ανεπάρκειας του πιθήκου (SIV).
   γ. Η παραπομπή "(θ)" μετά τον όρο "Retroviridae" μεταφέρεται μετά τους όρους "Ιός της ανοσολογικής ανεπάρκειας του πιθήκου (SIV)".
3. Το κείμενο της υποσημείωσης "(θ)" μετά τον κατάλογο "Β. ΙΟΙ" αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

   "Δεν υπάρχει σήμερα καμία απόδειξη για μόλυνση του ανθρώπου από τους άλλους ρετροϊούς που προέρχονται από τον πίθηκο. Για λόγους πρόνοιας συνιστάται περιορισμός επιπέδου 3 για τις εργασίες που συνεπάγονται έκθεση των εργαζομένων σε αυτούς τους ρετροϊούς".
4. Στον κατάλογο "Γ. ΠΑΡΑΣΙΤΑ"
   α. Οι παρακάτω παράγοντες μεταφέρονται από την ομάδα 3 στην ομάδα 3(**):

   Echinococcus granulosus,
   Echinococcus multilocularis,
   Echinococcus vogeli,
   Leishmania brasiliensis,
   Leishmania donovani,
   Plasmodium falciparum,
   Taenia solium,
   Trypanosoma brucei rhodesiense.

   β. Προστίθεται και ταξινομείται στην ομάδα 2 ο παράγοντας "Cyclospora cayetanensis"
   γ. Στο τέλος του καταλόγου προστίθεται η ακόλουθη ένδειξη:
   " *(**) Βλέπε εισαγωγική σημείωση αριθ. 8*"

Άρθρο 4

Η παράγραφος 1 του άρθρου 18 αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (στα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου ή στις Διευθύνσεις επιθεώρησης εργασίας και στις Διευθύνσεις απασχόλησης με τα αρμόδια Τμήματα τεχνικής και υγειονομικής επιθεώρησης εργασίας ή στα Τμήματα και Γραφεία επιθεώρησης εργασίας κλπ) σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας.

Για τις επιχειρήσεις των μεταλλείων, λατομείων, ορυχείων ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος διατάγματος ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης."

Άρθρο 5
Εναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναθέτουμε τη δημοσίευση και την εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 2 Ιουλίου 1997

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝ. ΟΙΚΟΝ.& ΟΙΚΟΝΟΜ. **ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ **ΒΑΣ.ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ**

ΓΕΩΡΓΙΑΣ **ΣΤΕΦ. ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ**

ΕΡΓ. & ΚΟΙΝΩΝ. ΑΣΦΑΛ. **ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ**

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ **ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ**

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΣΩΤΕΡ. ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚ. ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΑΝΤΕΛΗΣ**

(2)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 175

"Τροποποίηση π.δ. 70α/88 "Προστασία των εργαζομένων που εκτίθενται στον αμίαντο κατά την εργασία" (31/Α) σε συμμόρφωση με την οδηγία 91/382/ΕΟΚ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:
   α. των άρθρων 1 (παράγραφοι 1, 2, 3, 4 και 5) και 3 του

ν. 1338/83 "Εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου" (34/Α) όπως τροποποιήθηκαν αντίστοιχα με το άρθρο 6 του ν. 1440/84 "Συμμετοχή της Ελλάδας στο κεφάλαιο, στα αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητος Άνθρακος και Χάλυβος και του Οργανισμού Εφοδιασμού EURATOM" (70/Α) και με το άρθρο 65 του ν. 1892/90 "Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις" (101/Α) και

β. της παραγράφου 2 του άρθρου δευτέρου του ν.2077/92 "Κύρωση της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και των σχετικών πρωτοκόλλων και δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην τελική Πράξη" (136/Α).

2. Τις διατάξεις των άρθρων 1 (παράγραφος 3) και 36 του ν. 1568/85 "Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων" (177/Α).

3. Τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 1836/89 (79/Α) "Προώθηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις".

4. Τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 2224/94 "Ρύθμιση θεμάτων εργασίας, συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και οργάνωσης Υπουργείου Εργασίας και των εποπτευομένων από αυτό νομικών προσώπων και άλλες διατάξεις" (112/Α)

5. Την αριθ. ΔΙΔΚ/Φ4.4.1/21566 "Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στους Υφυπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης"(ΦΕΚ 932/10-10-1996 τ.Β').

6. Την αριθμ. 10/9-10-95 γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.

7. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του ν. 1558/85 "Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Οργανα" (137/Α), που προστέθηκε με το άρθρο 27 του ν. 2081/92 "Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων κλπ." (154/Α).

8. Ότι με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν θα προκληθεί πρόσθετη δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή του κρατικού προϋπολογισμού ή προϋπολογισμού ΝΠΔΔ, δεδομένου ότι οι δαπάνες εντάσσονται στα πλαίσια των ήδη εγκεκριμένων προϋπολογισμών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 39 του ν. 1836/89, ο οποίος έχει επεκταθεί και στο Δημόσιο.

9. Την αριθμ. 107/13-3-1997 γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας, μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης, Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
Γενικές διατάξεις
Άρθρο 1
Σκοπός

Σκοπός του παρόντος διατάγματος είναι η προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας περί υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων προς τις διατάξεις της οδηγίας 91/382/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου 1991 (Ε.Ε. L.206/16/ 29-7-1991) "Για την τροποποίηση της οδηγίας 83/477/ΕΟΚ για την προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που οφείλονται στην έκθεσή τους στον αμίαντο κατά την διάρκεια της εργασίας (δεύτερη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 8 της οδηγίας 80/1107/ΕΟΚ)"

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
Τροποποίηση π.δ. 70α/88
Άρθρο 2

Το άρθρο 1 του π.δ. 70α/88 αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 1
Αντικείμενο-Πεδίο εφαρμογής-Ορισμοί

1. Το παρόν προεδρικό διάταγμα έχει ως αντικείμενο την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια τους περιλαμβανομένης και της πρόληψης των κινδύνων αυτών που προέρχονται ή μπορούν να προέλθουν από την έκθεση, κατά την διάρκεια της εργασίας στον αμίαντο. Οι διατάξεις του εφαρμόζονται επιπλέον των γενικών διατάξεων για την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας που ισχύουν κάθε φορά.

2. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, εγκαταστάσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα (βιομηχανικές, γεωργικές, εμπορικές, διοικητικές, εκπαιδευτικές, πολιτιστικές δραστηριότητες, δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, αναψυχής κλπ.).

3. Για την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και ΟΤΑ ισχύουν και οι ιδιαίτερες ρυθμίσεις της ΚΥΑ 88555/3293/88 "Υγιεινή και ασφάλεια του προσωπικού του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ" (721/Β) που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89 "Προώθηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις" (79/Α).

4. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν εφαρμόζονται στο ένστολο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και στο οικιακό υπηρετικό προσωπικό. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να εξασφαλίζεται, όσο αυτό είναι δυνατόν, η ασφάλεια και η υγεία του ως άνω προσωπικού, εν όψει των στόχων του παρόντος.

5. Για τους σκοπούς του παρόντος διατάγματος νοούνται ως:

α. **Αμίαντος**: Οποιοδήποτε από τα παρακάτω ινώδη πυριτικά ορυκτά:

-ακτινόλιθος αριθ. μητρώου 77536-66-4 (*) του CHEMICAL ABSTRACT SERVICE (CAS),

-αμοσίτης ή γρυνερίτης αριθ. μητρώου 12172-73-5 (*) του CAS,

-ανθοφυλλίτης αριθ. μητρώου 77536-67-5 (*) του CAS,

-κροκιδόλιθος αριθ. μητρώου 12001-28-4 του CAS,

-τρεμολίτης αριθ. μητρώου 77536-68-6 (*) του CAS,

-χρυσότιλος αριθ. μητρώου 12001-29-5 του CAS,

και κάθε μίγμα που αποτελείται από ένα ή περισσότερα από αυτά.

β. **Αρμόδια επιθεώρηση εργασίας:** Οι αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (τα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου ή οι Διευθύνσεις επιθεώρησης εργασίας και οι Διευθύνσεις απασχόλησης με τα αρμόδια Τμήματα τεχνικής και υγειονομικής επιθεώρησης εργασίας ή τα Τμήματα και Γραφεία επιθεώρησης εργασίας κλπ) σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας."

Άρθρο 3

1. Το άρθρο 2 (παράγραφος 1) του π.δ. 70α/88 αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Για κάθε δραστηριότητα που ενδέχεται να συνεπάγεται κίνδυνο έκθεσης στη σκόνη από αμίαντο ή από υλικά που περιέχουν αμίαντο ο εργοδότης οφείλει:

α. Να έχει στη διάθεσή του μια γραπτή εκτίμηση των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Στην εκτίμηση αυτή προσδιορίζεται η φύση, ο βαθμός και η διάρκεια της έκθεσης των εργαζομένων, ώστε να είναι δυνατό να αξιολογούνται όλοι οι κίνδυνοι για την ασφάλεια ή την υγεία των εργαζομένων και να καθορίζονται τα ληπτέα μέτρα.

β. Να διενεργεί μετρήσεις του αμιάντου στον αέρα των χώρων εργασίας (έλεγχος περιβάλλοντος).

γ. Να λαμβάνει και να τηρεί γενικά μέτρα πρόληψης (τεχνικά και οργανωτικά).

δ. Να κάνει γενική ενημέρωση των εργαζομένων."

2. Στο άρθρο 2 (παράγραφος 3) του π.δ. 70α/88 μετά τη φράση "σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.1568/85" προστίθεται η φράση "και του π.δ. 17/96 "Μέτρα για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ"

Άρθρο 4

Το άρθρο 4 (παράγραφος Α6) του π.δ. 70α/88 αντικαθίσταται ως εξής:

"6. Απαγορεύεται η εφαρμογή του αμιάντου με τη μέθοδο του ψεκασμού (flocage) καθώς και οι δραστηριότητες που συνεπάγονται την χρησιμοποίηση χαμηλής πυκνότητας (μικρότερης του 1g/cm3) μονωτικών ή ηχομονωτικών υλικών που περιέχουν αμίαντο".

Άρθρο 5

Το άρθρο 6 (παράγραφος 1) του π.δ. 70α/88 αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Αν από τις μετρήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 2 διαπιστωθεί ότι η έκθεση των εργαζομένων στον αμίαντο χωρίς τη χρήση ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού, μετρούμενη ή υπολογιζόμενη σαν μέση χρονικά σταθμισμένη τιμή για 8ωρη ημερήσια εργασία, βρίσκεται σε επίπεδα:

- για τον χρυσότιλο, ίσα ή μεγαλύτερα από 0.20 ίνες/cm3, για εργασίες με καθημερινή έκθεση ή/και ίσα ή μεγαλύτερα από μία αθροιστική δόση 12 ινοημερών/cm3 επί τρίμηνη περίοδο για εργασίες που δεν επαναλαμβάνονται καθημερινά και

- για όλους τους υπόλοιπους τύπους αμιάντου, είτε μεμονωμένους είτε σε μίγμα, συμπεριλαμβανομένων των μιγμάτων που περιέχουν χρυσότιλο, ίσα ή μεγαλύτερα από 0.10 ίνες/cm3 για εργασίες με καθημερινή έκθεση ή/και ίσα ή μεγαλύτερα από μία αθροιστική δόση 6 ινοημερών/cm3 επί τρίμηνη περίοδο για εργασίες που δεν επαναλαμβάνονται καθημερινά,

ο εργοδότης έχει την υποχρέωση:

α. Να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες γιατρού εργασίας, όπως αυτός ορίζεται στο ν. 1568/85, ανεξάρτητα από τον αριθμό εργαζομένων στην επιχείρηση ή/και την εγκατάσταση

β. Να εφαρμόζει όλα τα μέτρα που προβλέπονται στα άρθρα 7,8,9,10 και 11 του παρόντος διατάγματος.

γ. Να τηρεί όλα τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 16 του παρόντος διατάγματος.

Τα ανωτέρω αναφερόμενα επίπεδα έκθεσης των εργαζομένων σε αμίαντο, η υπέρβαση των οποίων καθιστά υποχρεωτική τη λήψη των πρόσθετων μέτρων προστασίας, καλούνται εφεξής όρια δράσης".

Άρθρο 6

Το άρθρο 6 (παράγραφος 3) του π.δ. 70α/88 καταργείται.

Άρθρο 7

Το άρθρο 12 του π.δ. 70α/88 αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 12
Οριακές τιμές έκθεσης

Καθορίζονται οι ακόλουθες οριακές τιμές έκθεσης:

1. Η χρονικά σταθμισμένη μέση τιμή συγκέντρωσης ινών χρυσότιλου στον αέρα του χώρου εργασίας, στην οποία εκτίθενται οι εργαζόμενοι κατά την διάρκεια οποιασδήποτε 8ωρης ημερήσιας εργασίας μιας 40ωρης εβδομαδιαίας εργασίας, δεν πρέπει να ξεπερνά τις 0.60 ίνες/cm3 αέρα.

2. Για όλους τους υπόλοιπους τύπους αμιάντου, είτε μεμονωμένους είτε σε μίγματα, συμπεριλαμβανομένων και των μιγμάτων που περιέχουν χρυσότιλο, η χρονικά σταθμισμένη μέση τιμή συγκέντρωσης ινών στον αέρα του χώρου εργασίας, στην οποία εκτίθενται οι εργαζόμενοι κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε 8ωρης ημερήσιας εργασίας μιας 40ωρης εβδομαδιαίας εργασίας, δεν πρέπει να ξεπερνά τις 0.30 ίνες/cm3 αέρα."

Άρθρο 8

Το άρθρο 14 του π.δ. 70α/88 αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο 14
Ειδικές υποχρεώσεις εργοδοτών στις εργασίες κατεδάφισης

1. Ο εργοδότης ο οποίος αναλαμβάνει την εκτέλεση εργασιών κατεδάφισης κτιρίων ή κατασκευών, που περιέχουν εύθρυπτα μονωτικά υλικά από αμίαντο, και απομάκρυνσης του αμιάντου ή των υλικών αυτών από κτίρια όπου ο αμίαντος μπορεί να απελευθερωθεί στον αέρα του χώρου εργασίας, οφείλει:

α. Να καταρτίζει σχέδιο εργασίας.

β. Να χρησιμοποιεί κατά το δυνατόν, εξειδικευμένο προσωπικό, που να γνωρίζει τους κινδύνους και τα μέτρα προστασίας από αυτούς.

γ. Να τοποθετεί πινακίδες προειδοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 15 του παρόντος διατάγματος".

2. Το σχέδιο εργασίας υποβάλλει ο εργοδότης πριν την έναρξη των προβλεπομένων εργασιών για έγκριση στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας.

3. Στο σχέδιο εργασίας πρέπει να αναφέρονται όλα τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων.

4. Το σχέδιο εργασίας πρέπει να προβλέπει ότι:

α. Ο αμίαντος ή τα υλικά που περιέχουν αμίαντο θα απομακρύνονται στο μέτρο που είναι πρακτικά δυνατό, πριν από την εφαρμογή των τεχνικών κατεδάφισης.

β. Θα χορηγείται κατάλληλος εξοπλισμός σύμφωνα με το άρθρο 13 (παράγραφος 5) του παρόντος διατάγματος για την προστασία του προσωπικού που έχει αναλάβει τις εργασίες, και εφόσον απαιτείται και για την προστασία των λοιπών προσώπων που βρίσκονται στο χώρο των εργασιών ή κοντά στο χώρο αυτό.

5. Επίσης το σχέδιο εργασίας πρέπει να περιέχει πληροφορίες σχετικά με:

α. Τη φύση και τη πιθανή διάρκεια των εργασιών.

β. Το τόπο εκτέλεσης των εργασιών.

γ. Τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους όταν οι εργασίες συνεπάγονται το χειρισμό αμιάντου ή υλικών που περιέχουν αμίαντο.

δ. Τα χαρακτηριστικά του εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για την προστασία και τον επιμελή καθαρισμό του προσωπικού που έχει αναλάβει τις εργασίες καθώς και για την προστασία των λοιπών προσώπων που βρίσκονται στο χώρο των εργασιών ή κοντά στο χώρο αυτό."

Άρθρο 9

Στο άρθρο 15 (παράγραφοι 1 και 2) του π.δ. 70α/88 η φράση "σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ/τος 422/79 «Περί συστήματος σηματοδοτήσεως ασφαλείας εις τους χώρους εργασίας»" αντικαθίσταται απο τη φράση "σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 105/95 "Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ" (67/Α).

Άρθρο 10

Μετά το άρθρο 16 του π.δ. 70α/88 προστίθεται νέο άρθρο 17 ως εξής:

"Άρθρο 17
Έλεγχος εφαρμογής

Ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (στα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου ή στις Διευθύνσεις επιθεώρησης εργασίας και στις Διευθύνσεις απασχόλησης με τα αρμόδια Τμήματα τεχνικής και υγειονομικής επιθεώρησης εργασίας ή στα Τμήματα και Γραφεία επιθεώρησης εργασίας κλπ) σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας.

Για τις επιχειρήσεις των μεταλλείων, λατομείων, ορυχείων ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος διατάγματος ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης."

Άρθρο 11

Το άρθρο 17 του π.δ. 70α/88 αντικαθίσταται με νέο άρθρο 18 ως εξής:

"Άρθρο 18
Κυρώσεις

1. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος επιβάλλονται, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, οι διοικητικές κυρώσεις του άρθρου 24 του ν. 2224/94 με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 6 της ΚΥΑ 88555/3293/30.9.88 που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89.

2. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει από αμέλεια ή πρόθεση τις διατάξεις του παρόντος επιβάλλονται οι ποινικές κυρώσεις του άρθρου 25 του ν. 2224/94."

Άρθρο 12
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με την εξαίρεση των εξορυκτικών δραστηριοτήτων αμιάντου για τις οποίες η ισχύς αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 1999.

Στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναθέτουμε τη δημοσίευση και την εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 2 Ιουλίου 1997

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝ. ΟΙΚΟΝ.& ΟΙΚΟΝΟΜ.	ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ	**ΒΑΣ.ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ**
ΕΡΓ. ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝ. ΑΣΦΑΛ.	ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ	**ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ**

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΣΩΤΕΡ., ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚ. ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΑΝΤΕΛΗΣ

(3)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 176

"Μέτρα για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/85/ΕΟΚ".

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α. των άρθρων 1 (παράγραφοι 1, 2, 3, 4 και 5) και 3 του ν. 1338/83 "Εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου" (34/Α) όπως τροποποιήθηκαν αντίστοιχα με το άρθρο 6 του ν. 1440/84 "Συμμετοχή της Ελλάδας στο κεφάλαιο, στα αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητος Άνθρακος και Χάλυβος και του Οργανισμού Εφοδιασμού EURATOM" (70/Α) και με το άρθρο 65 του ν. 1892/90 "Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις" (101/Α) και

β. της παραγράφου 2 του άρθρου δευτέρου του ν.2077/92 "Κύρωση της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ενωση και των σχετικών πρωτοκόλλων και δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην τελική Πράξη" (136/Α).

2. Τις διατάξεις του άρθρου 36 του ν. 1568/85 "Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων" (177/Α).
3. Τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 1836/89 (79/Α) "Προώθηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις".
4. Τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 2224/94 "Ρύθμιση θεμάτων εργασίας, συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και οργάνωσης Υπουργείου Εργασίας και των εποπτευομένων από αυτό νομικών προσώπων και άλλες διατάξεις" (112/Α)
5. Την αριθ. ΔΙΔΚ/Φ44.1/21566 "Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στους Υφυπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης".(ΦΕΚ 932/10-10-1996 τ.Β').
6. Την αριθμ. 10/9-10-95 γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.
7. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του ν. 1558/85 "Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Οργανα" (137/Α), που προστέθηκε με το άρθρο 27 του ν. 2081/92 "Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων κλπ." (154/Α)
8. Το γεγονός ότι η πρόσθετη δαπάνη η οποία προκαλείται σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού ή του προϋπολογισμού ΝΠΔΔ δεν είναι δυνατόν εκ των προτέρων να προσδιορισθεί διότι αφενός μεν δεν μπορεί να προσδιορισθεί ο αριθμός των ατόμων που πιθανόν θα κάνουν χρήση των σχετικών διατάξεων αφετέρου δε για τα άτομα αυτά μέρος μόνο της δαπάνης που θα προκληθεί θα είναι πρόσθετο διότι το υπόλοιπο καλύπτεται από τις ήδη υφιστάμενες διατάξεις που αφορούν τις περιπτώσεις καταβολής επιδομάτων σε περιπτώσεις κοινής ασθένειας.
9. Την αριθμ. 103/13.3.1997 γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας, μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης, Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Υγείας και Πρόνοιας αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
Γενικές διατάξεις
Άρθρο 1
Σκοπός- Αντικείμενο- Πεδίο εφαρμογής

1. Σκοπός του παρόντος προεδρικού διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 92/85/ΕΟΚ της 19ης Οκτωβρίου 1992 "Σχετικά με την εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων".
2. Το παρόν προεδρικό διάταγμα έχει ως αντικείμενο την εφαρμογή μέτρων για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων. Οι διατάξεις του εφαρμόζονται πέραν των γενικών διατάξεων για την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας που ισχύουν κάθε φορά. Με το παρόν προεδρικό διάταγμα δεν θίγονται οι διατάξεις που περιέχουν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις για την προστασία και τη διευκόλυνση των εργαζομένων γυναικών κατά την έννοια του άρθρου 2 του παρόντος διατάγματος.
3. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, εγκαταστάσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα (βιομηχανικές, γεωργικές, εμπορικές, διοικητικές, εκπαιδευτικές, πολιτιστικές δραστηριότητες, δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, αναψυχής, κλπ).
4. Για την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και ΟΤΑ ισχύουν και οι ιδιαίτερες ρυθμίσεις της ΚΥΑ 88555/3293/88 "Υγιεινή και ασφάλεια του προσωπικού του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ" (721/Β) που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89.
5. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν εφαρμόζονται στο ένστολο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και στο οικιακό υπηρετικό προσωπικό. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να εξασφαλίζεται, όσο αυτό είναι δυνατόν, η ασφάλεια και η υγεία του ως άνω προσωπικού, εν όψει των στόχων του παρόντος.

Άρθρο 2
Ορισμοί

Για την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος, νοείται ως:

α. **Έγκυος εργαζόμενη:** Κάθε εργαζόμενη γυναίκα που βρίσκεται σε κατάσταση εγκυμοσύνης.
β. **Λεχώνα εργαζόμενη:** Κάθε εργαζόμενη γυναίκα που διανύει το στάδιο μετά τον τοκετό και για χρονικό διάστημα μέχρι δύο μηνών.
γ. **Γαλουχούσα εργαζόμενη:** Κάθε εργαζόμενη γυναίκα που γαλουχεί, εφόσον έχει πληροφορήσει σχετικά τον εργοδότη της και για χρονικό διάστημα μέχρι ένα έτος από τον τοκετό.

Άρθρο 3
Εκτίμηση και αξιολόγηση των κινδύνων

1. Για κάθε δραστηριότητα που ενδέχεται να εγκλείει συγκεκριμένο κίνδυνο έκθεσης των εργαζομένων γυναικών κατά την έννοια του άρθρου 2 στους παράγοντες, τις ειδικές παραγωγικές διαδικασίες και τις ειδικές συνθήκες εργασίας, που περιλαμβάνονται στο μη εξαντλητικό κατάλογο του παραρτήματος Ι, ο εργοδότης οφείλει να έχει στη διάθεσή του μια γραπτή εκτίμηση των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 του π.δ.17/96 "Μέτρα για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ" (11/Α).
2. Στην εκτίμηση αυτή προσδιορίζεται η φύση, ο βαθμός και η διάρκεια της έκθεσης των εργαζομένων γυναικών κατά την έννοια του άρθρου 2, ώστε να είναι δυνατό να αξιολογηθούν όλοι οι κίνδυνοι για την ασφάλεια ή την υγεία τους, καθώς και κάθε επίπτωση στην εγκυμοσύνη ή γαλουχία των γυναικών αυτών στη συγκεκριμένη επιχείρηση ή/και εγκατάσταση, είτε άμεσα είτε έμμεσα, και να καθορισθούν τα ληπτέα μέτρα.

Άρθρο 4
Ενημέρωση

Στα πλαίσια της ενημέρωσης των εργαζομένων σύμφωνα με το άρθρο 11 του π.δ.17/96, στην συγκεκριμένη επιχείρηση ή/και εγκατάσταση, οι εργαζόμενες γυναίκες κατά την έννοια του άρθρου 2, οι εργαζόμενες γυναίκες που ενδέχεται να βρεθούν σε μία από τις καταστάσεις που προβλέπονται στο ίδιο άρθρο και οι εκπρόσωποι των εργαζομένων στην επιχείρηση ενημερώνονται σχετικά με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης που αναφέρεται στο άρθρο 3 καθώς και σχετικά με κάθε μέτρο που αφορά την ασφάλεια και την υγεία κατά την εργασία.

Άρθρο 5
Συνέπειες των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης

1. Στα πλαίσια των γενικών υποχρεώσεων του εργοδότη σύμφωνα με το άρθρο 7 του π.δ.17/96, εάν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης που αναφέρεται στο άρθρο 3 δείξουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή την υγεία εργαζόμενης γυναίκας κατά την έννοια του άρθρου 2 ή αν δείξουν αντίκτυπο στην εγκυμοσύνη ή τη γαλουχία της, ο εργοδότης λαμβάνει τα απαιτούμενα μέτρα προκειμένου να αποφευχθεί η έκθεση της εν λόγω εργαζομένης σ' αυτόν τον κίνδυνο, με μόνιμη ή προσωρινή προσαρμογή των συνθηκών εργασίας ή/και με προσωρινή προσαρμογή του χρόνου εργασίας της.
2. Εάν η προσαρμογή των συνθηκών εργασίας ή/και του χρόνου εργασίας είναι τεχνικά ή/και αντικειμενικά αδύνατη, ο εργοδότης λαμβάνει τα μέτρα που απαιτούνται ώστε να εξασφαλίσει για την εν λόγω εργαζόμενη αλλαγή θέσης.
3. Εάν η αλλαγή θέσης είναι τεχνικά ή/και αντικειμενικά αδύνατη, η εν λόγω εργαζόμενη απαλλάσσεται από την εργασία επί όλο το διάστημα που χρειάζεται για την προστασία της ασφάλειας ή της υγείας της.
4. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, στην περίπτωση κατά την οποία η εργαζομένη που ασκεί δραστηριότητα απαγορευόμενη δυνάμει του άρθρου 6, μείνει έγκυος ή αρχίσει να γαλουχεί.

Άρθρο 6
Απαγόρευση έκθεσης

Εκτός από την ισχύουσα νομοθεσία σχετικά με την προστασία των εργαζομένων, και ιδίως τις διατάξεις σχετικά με τις οριακές τιμές της έκθεσης κατά την εργασία:

1. Οι έγκυες εργαζόμενες, κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος α, δεν μπορούν σε καμία περιπτωση να υποχρεωθούν να εκτελέσουν δραστηριότητα της οποίας η αξιολόγηση του άρθρου 3 έχει δείξει ότι συνεπάγεται ενδεχόμενη έκθεση επικίνδυνη για την ασφάλεια ή την υγεία, στους παράγοντες ή στις ειδικές συνθήκες εργασίας που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ τμήμα Α.

2. Οι γαλουχούσες εργαζόμενες, κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος γ, δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να υποχρεωθούν να εκτελέσουν δραστηριότητα της οποίας η αξιολόγηση του άρθρου 3 έχει δείξει ότι συνεπάγεται ενδεχόμενη έκθεση επικίνδυνη για την ασφάλεια ή την υγεία, στους παράγοντες ή στις ειδικές συνθήκες εργασίας που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ τμήμα Β.

Άρθρο 7
Νυκτερινή εργασία

Οι εργαζόμενες γυναίκες κατά την έννοια του άρθρου 2 με πλήρη ή μερική απασχόληση κατά τη νύχτα μετακινούνται σε αντίστοιχη θέση ημέρας, εφόσον υποβάλλουν ιατρικό πιστοποιητικό που βεβαιώνει την ανάγκη λήψης αυτού του μέτρου για λόγους που αφορούν την ασφάλεια και την υγεία τους.
Στην περίπτωση δε που η μετακίνηση αυτή είναι τεχνικά ή/και αντικειμενικά αδύνατη απαλλάσσονται από την εργασία.

Άρθρο 8
Άδεια μητρότητας

1. Οι εργαζόμενες γυναίκες κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος α δικαιούνται να λάβουν άδεια μητρότητας, με την προσκόμιση ιατρικού πιστοποιητικού που να βεβαιώνει την πιθανή ημερομηνία του τοκετού. Η συνολική διάρκεια της άδειας μητρότητας ορίζεται σε δέκα έξι (16) εβδομάδες. Οκτώ (8) εβδομάδες θα χορηγούνται υποχρεωτικά πριν από την πιθανή ημερομηνία τοκετού και οι υπόλοιπες οκτώ (8) μετά τον τοκετό.

2. Σε περίπτωση που ο τοκετός πραγματοποιηθεί σε χρόνο προγενέστερο από αυτόν που είχε αρχικά πιθανολογηθεί, το υπόλοιπο της άδειας θα χορηγείται υποχρεωτικά μετά τον τοκετό, ώστε να εξασφαλίζεται χρόνος συνολικής άδειας δέκα έξι (16) εβδομάδων. Ο χρόνος αυτής της άδειας αμοίβεται σύμφωνα με τις προβλεπόμενες για το θέμα αυτό διατάξεις.

Άρθρο 9
Απαλλαγή από την εργασία για προγεννητικές εξετάσεις

Οι έγκυοι εργαζόμενες, κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος α, απαλλάσσονται από την εργασία χωρίς περικοπή αποδοχών, για να υποβάλλονται σε εξετάσεις προγεννητικού ελέγχου, εφόσον αυτές οι εξετάσεις πρέπει να γίνουν κατά τη διάρκεια του χρόνου εργασίας.

Άρθρο 10
Απαγόρευση απόλυσης

Προκειμένου να εξασφαλισθεί στις εργαζόμενες γυναίκες κατά την έννοια του άρθρου 2, η άσκηση των δικαιωμάτων προστασίας της ασφάλειας και της υγείας τους, τα οποία αναγνωρίζονται στο παρόν άρθρο, προβλέπεται ότι:

1. Απαγορεύεται η καταγγελία της σχέσης εργασίας των εργαζομένων γυναικών, κατά την έννοια του άρθρου 2, σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν.1483/84.
2. Σε περίπτωση καταγγελίας της σχέσης εργασίας εφόσον υπάρχει σπουδαίος λόγος σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν.1483/84, ο εργοδότης οφείλει να αιτιολογήσει δεόντως την καταγγελία γραπτώς και να προβεί σε σχετική κοινοποίηση και προς τις αρμόδιες υπηρεσίες επιθεώρησης εργασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

Άρθρο 11
Δικαιώματα συναφή προς τη σύμβαση εργασίας

1. Η προσαρμογή των συνθηκών εργασίας ή/και του χρόνου εργασίας, η μετακίνηση από νυκτερινή εργασία σε θέση εργασίας ημέρας και η αλλαγή θέσης εργασίας, που προβλέπονται στα άρθρα 5, 6 και 7 του παρόντος διατάγματος σε καμία περίπτωση δεν συνεπάγεται απώλεια των πάσης φύσεως αποδοχών ή άλλων δικαιω-

μάτων που απορρέουν από τη σύμβαση ή από τη σχέση εργασίας.

2. Στις περιπτώσεις απαλλαγής από την εργασία, όπως αυτή προβλέπεται στα άρθρα 5, 6 και 7 του παρόντος διατάγματος, επεκτείνονται τα προβλεπόμενα από τις κείμενες διατάξεις δικαιώματα των εργαζομένων γυναικών κατά τη διάρκεια της άδειας μητρότητας για ολόκληρο το χρονικό διάστημα που η εργαζόμενη κατά την έννοια του άρθρου 2 είναι απαλλαγμένη από την εργασία της.

Στις περιπτώσεις αυτές οι αποδοχές καταβάλλονται ως προς το ύψος τους και τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τα ισχύοντα για την άδεια μητρότητας. Ειδικά για τις περιπτώσεις εργαζομένων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, ο εργοδότης συμμετέχει καταβάλλοντας το ήμισυ των αποδοχών για τις πρώτες 25 ημέρες, ανεξάρτητα και πέραν από την αντίστοιχη υποχρέωση του για τις περιπτώσεις αναρρωτικής άδειας.

Ως προς τις διαδικασίες για την εφαρμογή των ρυθμίσεων της παρούσας παραγράφου, θα ορισθούν οι απαιτούμενες λεπτομέρειες από τους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Η εφαρμογή της παρούσας παραγράφου δεν συνεπάγεται απώλεια των άλλων δικαιωμάτων που απορρέουν από τη σύμβαση ή από τη σχέση εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 12

Προσάρτηση Παραρτημάτων

Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος τα παραρτήματα Ι και ΙΙ που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 6 του παρόντος διατάγματος και έχουν ως ακολούθως:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΜΗ ΕΞΑΝΤΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ, ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 3.

Α. Παράγοντες

1. Φυσικοί παράγοντες

Οι ακόλουθοι φυσικοί παράγοντες, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι παράγοντες αυτοί θεωρούνται οτι επιφέρουν οργανικές βλάβες στο έμβρυο ή/και υπάρχει φόβος να προκαλέσουν αποκόλληση του πλακούντα:

α. Δονήσεις
β. Θόρυβος
γ. Ιοντίζουσες ακτινοβολίες
δ. Μη ιοντίζουσες ακτινοβολίες
ε. Ακραίες συνθήκες θερμικής καταπόνησης ή καταπόνησης λόγω ψύχους

2. Βιολογικοί παράγοντες

Βιολογικοί παράγοντες των ομάδων κινδύνου 2 έως 4 κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 2 εδάφια β, γ και δ του π.δ. 186/95 "Προστασία των εργαζομένων απο κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους σε βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 90/679/ΕΟΚ και 93/88/ΕΟΚ" (97/Α) στο βαθμό που είναι γνωστό ότι οι παράγοντες αυτοί ή τα θεραπευτικά μέτρα τα οποία επέβαλαν οι εν λόγω παράγοντες, θέτουν σε κίνδυνο την υγεία των εγκύων και του εμβρύου και εφόσον δεν περιλαμβάνονται ακόμα στο παράρτημα ΙΙ.

3. Χημικοί παράγοντες

Οι ακόλουθοι χημικοί παράγοντες, στο βαθμό που είναι γνωστό ότι θέτουν σε κίνδυνο την υγεία των εγκύων και του εμβρύου και εφόσον δεν περιλαμβάνονται ακόμα στο παράρτημα ΙΙ:

α. Οι ουσίες με την επισήμανση R40, R45, R46, R60, R61, R62 και R63 σύμφωνα με την ΚΥΑ 378/94 "Επικίνδυνες ουσίες, ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση αυτών σε συμμόρφωση με την οδηγία του Συμβουλίου 67/548/ΕΟΚ όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει" (705/Β), εφόσον δεν περιλαμβάνονται ακόμα στο παράρτημα ΙΙ.
β. Οι χημικοί παράγοντες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι του π.δ. 399/94 "Προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία του Συμβουλίου 90/394/ΕΟΚ".
γ. Ο υδράργυρος και τα παράγωγά του.
δ. Τα αντιμιτωτικά φάρμακα.
ε. Το μονοξείδιο του άνθρακα.
ζ. Χημικοί παράγοντες με αποδεδειγμένη και επικίνδυνη επιδερμική απορρόφηση.

4. Άλλοι παράγοντες

Παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάζουν δυσμενώς την υγεία των εργαζομένων κατά την έννοια του άρθρου 2 του παρόντος διατάγματος ή και του εμβρύου:

α. Προσκρούσεις σε δάπεδα, σε επίπεδα εργασίας, σε μαχανήματα ή και αντικείμενα.
β. Κινήσεις και στάσεις του σώματος (απότομες κινήσεις, στρέψεις, εκτάσεις και εκτινάξεις του σώματος).
γ. Μετακινήσεις εντός και εκτός των εγκαταστάσεων της επιχείρησης.
δ. Χειρωνακτική διακίνηση φορτίων που συνεπάγεται επικίνδυνες επιπτώσεις για τους σπονδύλους της οσφυϊκής χώρας ή το κύημα.
ε. Ψυχική, φυσική και πνευματική κόπωση και πάσης φύσεως καταπονήσεις που συναρτώνται με τις δραστηριότητες των ως άνω εργαζομένων.

Β. Ειδικές παραγωγικές διαδικασίες

Βιομηχανικές παραγωγικές διαδικασίες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι του π.δ. 399/94 "Προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία του Συμβουλίου 90/394/ΕΟΚ".

Γ. Ειδικές συνθήκες εργασίας

Εργασίες σε ορυχεία και μεταλλεία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΜΗ ΕΞΑΝΤΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 6

Α. Έγκυοι εργαζόμενες κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος α του παρόντος διατάγματος.

1. Παράγοντες

α. Φυσικοί παράγοντες: Εργασία σε περιβάλλον υπερπίεσης, (π.χ σε θαλάμους πίεσης, καταδύσεις).

β. Βιολογικοί παράγοντες: Το τοξόπλασμα και ο ιός της ερυθράς εκτός εάν υπάρχει απόδειξη ότι η εργαζόμενη έγκυος είναι επαρκώς προστατευμένη έναντι αυτών των παραγόντων μέσω ανοσοποίησης.

γ. Χημικοί παράγοντες

- Ο μόλυβδος και τα παράγωγά του, στο βαθμό που οι παράγοντες αυτοί υπάρχει κίνδυνος να απορροφώνται από τον ανθρώπινο οργανισμό.
- Το βενζόλιο και τα προϊόντα που περιέχουν βενζόλιο.

2. Ειδικές συνθήκες εργασίας: Υπόγειες εργασίες σε ορυχεία και μεταλλεία.

Β. Γαλουχούσες εργαζόμενες κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος γ του παρόντος διατάγματος.

1. Παράγοντες

Χημικοί παράγοντες

- Ο μόλυβδος και τα παράγωγά του, στο βαθμό που οι παράγοντες αυτοί υπάρχει κίνδυνος να απορροφώνται από τον ανθρώπινο οργανισμό.
- Το βενζόλιο και τα προϊόντα που περιέχουν βενζόλιο.

2. Ειδικές συνθήκες εργασίας

Υπόγειες εργασίες σε ορυχεία και μεταλλεία.

Άρθρο 13

Κυρώσεις

1. Σε κάθε εργοδότη που παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος επιβάλλονται, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, οι διοικητικές κυρώσεις του άρθρου 24 του ν. 2224/94 με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 6 της ΚΥΑ 88555/3293/30.9.88 που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89.

2. Σε κάθε εργοδότη που παραβαίνει από αμέλεια ή πρόθεση τις διατάξεις του παρόντος επιβάλλονται οι ποινικές κυρώσεις του άρθρου 25 του ν. 2224/94 .

Άρθρο 14

Έλεγχος εφαρμογής

Ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 15

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναθέτουμε τη δημοσίευση και την εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 2 Ιουλίου 1997

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΒΑΣ.ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΑΝΤΕΛΗΣ

(4)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 177

Ελάχιστες προδιαγραφές για τη βελτίωση της προστασίας, της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων στις εξορυκτικές δια γεωτρήσεων βιομηχανίες σε συμμόρφωση με την Οδηγία 92/91/ΕΟΚ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:
   α. των άρθρων 1 (παράγραφοι 1, 2, 3, 4 και 5) και 3 του ν. 1338/83 "Εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου" (34/Α) όπως τροποποιήθηκαν αντίστοιχα με το άρθρο 6 του ν. 1440/84 "Συμμετοχή της Ελλάδας στο κεφάλαιο, στα αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητος Άνθρακος και Χάλυβος και του Οργανισμού Εφοδιασμού EURATOM" (70/Α) και με το άρθρο 65 του ν. 1892/90 "Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις" (101/Α) και
   β. της παραγράφου 2 του άρθρου δευτέρου του ν.2077/92 "Κύρωση της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και των σχετικών πρωτοκόλλων και δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην τελική Πράξη" (136/Α).
2. Τις διατάξεις των άρθρων 1 (παράγραφος 3) και 36 του ν. 1568/85 "Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων" (177/Α).
3. Τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 1836/89 (79/Α) "Προώθηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις".
4. Τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 2224/94 "Ρύθμιση θεμάτων εργασίας, συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και οργάνωσης Υπουργείου Εργασίας και των εποπτευομένων από αυτό νομικών προσώπων και άλλες διατάξεις" (112/Α).
5. Την αριθ. ΔΙΔΚ/Φ4.4.1/21566 "Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στους Υφυπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης".(ΦΕΚ 932/10-10-1996 τ.Β').
6. Την αριθμ. 8/11-9-95 γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.
7. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του ν. 1558/85 "Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα" (137/Α), που προστέθηκε με το άρθρο 27 του ν. 2081/92 "Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων κλπ." (154/Α).
8. Οτι με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν θα προκληθεί πρόσθετη δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή του κρατικού προϋπολογισμού ή προϋπολογισμού ΝΠΔΔ, δεδομένου ότι οι δαπάνες εντάσσονται στα πλαίσια των ήδη εγκεκριμένων προϋπολογισμών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 39 του ν. 1836/89, ο οποίος έχει επεκταθεί και στο Δημόσιο.
9. Την αριθμ. 105/13-3-1997 γνωμοδότηση του Συμβου-

λίου Επικρατείας, μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης, Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1
Αντικείμενο - Πεδίο εφαρμογής

1. Σκοπός του παρόντος προεδρικού διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας περί της ασφαλείας και υγιεινής των εργαζομένων προς τις διατάξεις της οδηγίας 92/91/ΕΟΚ της 3ης Νοεμβρίου 1992 "Περί των ελαχίστων προδιαγραφών για τη βελτίωση της προστασίας, της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων στις εξορυκτικές δια γεωτρήσεων βιομηχανίες" (ΕΕ L 348/28-11-92)

2. Το παρόν προεδρικό διάταγμα καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων στις εξορυκτικές δια γεωτρήσεων βιομηχανίες όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 του παρόντος διατάγματος. Οι διατάξεις του εφαρμόζονται επιπλέον των γενικών διατάξεων για την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας που ισχύουν κάθε φορά.

3. Για την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και ΟΤΑ ισχύουν και οι ιδιαίτερες ρυθμίσεις της ΚΥΑ 88555/3293/88 "Υγιεινή και ασφάλεια του προσωπικού του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ" (721/Β) που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89 "Προώθηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις" (79/Α).

4. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν εφαρμόζονται:
   α. Στο ένστολο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας.
   β. Στο οικιακό υπηρετικό προσωπικό.

5. Στις περιπτώσεις των εδαφίων α και β της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου πρέπει να εξασφαλίζεται, όσο αυτό είναι δυνατόν, η ασφάλεια και η υγεία του εν λόγω προσωπικού, εν όψει των στόχων του παρόντος.

Άρθρο 2
Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος διατάγματος νοούνται ως:

1. **Εξορυκτικές δια γεωτρήσεων βιομηχανίες:** Όλες οι βιομηχανίες οι οποίες,
   α. εξορύσσουν ορυκτές ύλες δια γεωτρήσεων ή/και
   β. προβαίνουν στην αναζήτηση κοιτασμάτων με σκοπό την εξόρυξη με τη μέθοδο αυτή ή/και
   γ. προετοιμάζουν τις εξορυχθείσες ύλες για την πώληση με εξαίρεση τις δραστηριότητες μεταποίησης των πρώτων υλών.

2. **Χώροι εργασίας**: Το σύνολο των χώρων που προορίζονται να καταλάβουν θέσεις εργασίας που περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες καθώς και τις εγκαταστάσεις που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις εξορυκτικές δια γεωτρήσεων βιομηχανίες, συμπεριλαμβανομένων ενδεχομένως των καταλυμάτων, στους οποίους έχουν πρόσβαση οι εργαζόμενοι στο πλαίσιο της εργασίας τους.

3. **Αρμόδια επιθεώρηση εργασίας**: Οι αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (τα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου ή οι Διευθύνσεις επιθεώρησης εργασίας και οι Διευθύνσεις απασχόλησης με τα αρμόδια Τμήματα τεχνικής και υγειονομικής επιθεώρησης εργασίας ή τα Τμήματα και Γραφεία επιθεώρησης εργασίας κ.λ.π.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ

Άρθρο 3
Γενικές υποχρεώσεις

1. Για τη διαφύλαξη της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, ο εργοδότης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου:
   α. Οι χώροι εργασίας να σχεδιάζονται, κατασκευάζονται, εξοπλίζονται, τίθενται σε χρήση, λειτουργούν και συντηρούνται κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι εργαζόμενοι να μπορούν να εκτελέσουν την εργασία που τους έχει ανατεθεί χωρίς κίνδυνο για την ασφάλεια ή και την υγεία των ίδιων ή και των άλλων εργαζομένων.
   β. Η λειτουργία των επανδρωμένων χώρων εργασίας να γίνεται υπό την επίβλεψη υπευθύνου προσώπου.
   γ. Οι εργασίες που συνεπάγονται ιδιαίτερους κινδύνους να αναθέτονται μόνο σε ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό και να εκτελούνται σύμφωνα με τις οδηγίες που έχουν δοθεί.
   δ. Όλες οι οδηγίες ασφάλειας να είναι καταληπτές από όλους τους εργαζόμενους τους οποίους αφορούν.
   ε. Να υπάρχουν οι κατάλληλες εγκαταστάσεις για παροχή πρώτων βοηθειών.
   στ. Οι απαιτούμενες ασκήσεις ασφάλειας να εκτελούνται σε τακτά διαστήματα.

2. Ο εργοδότης φροντίζει για τη σύνταξη και την ενημέρωση εγγράφου σχετικά με την ασφάλεια και την υγεία, στο εξής καλούμενο " έγγραφο ασφάλειας και υγείας", το οποίο καλύπτει και τις απαιτήσεις των άρθρων 7, 8 και 11 του π.δ. 17/96 "Μέτρα για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ"

3. Στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας μεταξύ άλλων:
   α. Καταγράφονται, επισημαίνονται και εκτιμούνται όλοι οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται ή ενδέχεται να εκτεθούν όλοι οι εργαζόμενοι.
   β. Καθορίζονται τα μέτρα προστασίας που πρέπει να ληφθούν και, αν χρειαστεί, το υλικό προστασίας που πρέπει να χρησιμοποιηθεί.
   γ. Αποδεικνύεται και αιτολογείται ότι ο σχεδιασμός, η χρησιμοποίηση και η συντήρηση του χώρου εργασίας και των εξοπλισμών εξασφαλίζει την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.

4. Το έγγραφο ασφάλειας και υγείας συντάσσεται από τους τεχνικό ασφάλειας, γιατρό εργασίας, Εσωτερική Υπηρεσία Προστασίας και Πρόληψης (ΕΣΥΠΠ) ή Εξωτερική Υπηρεσία Προστασίας και Πρόληψης

(ΕΞΥΠΠ), πριν αρχίσει η εργασία, και προσαρμόζεται καταλλήλως όταν στο χώρο εργασίας επέρχονται αλλαγές, επεκτάσεις ή/και σημαντικές μετατροπές.

5. Όταν πολλές επιχειρήσεις μοιράζονται τον ίδιο τόπο εργασίας, οι εργοδότες είναι υπεύθυνοι για όλα τα θέματα που υπάγονται στον έλεγχό τους και οφείλουν να συνεργάζονται για την εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με την ασφάλεια, την υγεία και την υγιεινή και λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των δραστηριοτήτων να συντονίζουν τις δραστηριότητές τους για την προστασία των εργαζομένων και την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων, να αλληλοενημερώνονται και να ενημερώνει ο καθένας τους υπ' αυτόν εργαζόμενους και τους εκπροσώπους τους για τους κινδύνους αυτούς.

6. Την ευθύνη συντονισμού των δραστηριοτήτων αναλαμβάνει ο εργοδότης που έχει υπό τον έλεγχό του τον τόπο εργασίας και διευκρινίζει στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας το σκοπό, τα μέτρα και τις λεπτομέρειες εφαρμογής του συντονισμού αυτού.

   Ο συντονισμός αυτός δεν θίγει την ευθύνη των μεμονωμένων εργοδοτών όπως προβλέπεται στις κείμενες διατάξεις.

7. Ο εργοδότης για κάθε σοβαρό ή και θανατηφόρο εργατικό ατύχημα, καθώς και για κάθε κατάσταση σοβαρού κινδύνου υποβάλλει αμέσως έκθεση στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας.

   Στην έκθεση αυτή αναγράφονται μεταξύ των άλλων τα αίτια, η περιγραφή του ατυχήματος και τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτροπή επανάληψης παρόμοιων συμβάντων.

   Εν ανάγκη, ο εργοδότης ενημερώνει το έγγραφο ασφάλειας και υγείας αναφέροντας τα ληφθέντα μέτρα προς αποφυγή επαναλήψεων.

Άρθρο 4
Προστασία από πυρκαγιά, έκρηξη και ατμόσφαιρα που θέτει σε κίνδυνο την υγεία

Ο εργοδότης λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα και τις προφυλάξεις ανάλογα με το είδος της εγκατάστασης προκειμένου:

α. Να αποφεύγεται, να ανιχνεύεται και να καταπολεμάται η εκδήλωση και εξάπλωση πυρκαγιών και εκρήξεων.

β. Να εμποδίζεται η δημιουργία εκρηκτικής ατμόσφαιρας ή/και ατμόσφαιρας που θέτει σε κίνδυνο την υγεία των εργαζομένων.

Άρθρο 5
Μέσα εκκένωσης και διάσωσης

Ο εργοδότης μεριμνά για την ύπαρξη και συντήρηση κατάλληλων μέσων εκκένωσης και διάσωσης έτσι ώστε σε περίπτωση κινδύνου, οι εργαζόμενοι να μπορούν να εκκενώσουν τους χώρους εργασίας κατά τρόπο άνετο, ταχύ και απολύτως ασφαλή.

Άρθρο 6
Συστήματα επικοινωνίας, προειδοποίησης και συναγερμού

Ο εργοδότης μεριμνά για την ύπαρξη και εγκατάσταση συστημάτων συναγερμού και άλλων απαραίτητων μέσων επικοινωνίας που να επιτρέπουν, όταν χρειαστεί, την άμεση έναρξη των επιχειρήσεων αμέσου βοήθειας, εκκένωσης και διάσωσης.

Άρθρο 7
Ενημέρωση των εργαζομένων

1. Στα πλαίσια της ενημέρωσης των εργαζομένων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ο εργοδότης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε οι εργαζόμενοι να ενημερώνονται για όλα τα ληπτέα μέτρα όσον αφορά την ασφάλεια και την υγεία στους χώρους εργασίας και ειδικότερα για τα μέτρα σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 3, 4, 5 και 6 του παρόντος διατάγματος.

2. Οι πληροφορίες πρέπει να είναι κατανοητές από τους εργαζόμενους τους οποίους αφορούν.

Άρθρο 8
Επίβλεψη της υγείας

Πέραν των ισχυουσών διατάξεων για την επιβλεψη της υγείας των εργαζομένων, ο εργοδότης έχει υποχρέωση να εξασφαλίζει ότι κάθε εργαζόμενος υπόκειται σε ιατρικό έλεγχο της υγείας του σχετικό με τη θέση εργασίας του:

α. Μετά την πρόσληψή του και πριν αναλάβει τα καθήκοντά του.

β. Κατά την αλλαγή θέσης εργασίας και πριν την τοποθέτησή του στη νέα θέση.

γ. Σε τακτά διαστήματα που δεν μπορούν να υπερβούν τα 2 χρόνια.

Άρθρο 9
Διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων

Στα πλαίσια της διαβούλευσης και της συμμετοχής των εργαζομένων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, οι εργοδότες ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους και διευκολύνουν τη συμμετοχή τους, αναφορικά με τα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 10
Χώροι εργασίας που χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά

Οι χώροι εργασίας που χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά μετά τη δημοσίευση του παρόντος διατάγματος πρέπει να ικανοποιούν τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που περιέχονται στο παράρτημα του άρθρου 13 του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 11
Χώροι εργασίας που έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί

Οι χώροι εργασίας που έχουν χρησιμοποιηθεί ήδη πριν από τη δημοσίευση του παρόντος διατάγματος πρέπει να πληρούν τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που περιέχονται στο παράρτημα του άρθρου 13 του παρόντος διατάγματος, το αργότερο μέχρι την 3-11-1997.

Άρθρο 12
Μεταβολές των χώρων εργασίας

Στην περίπτωση που οι χώροι εργασίας υφίστανται μετά τη δημοσίευση του παρόντος διατάγματος, μεταβολές, επεκτάσεις ή/και μετατροπές ο εργοδότης λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα ούτως ώστε οι παραπάνω μεταβολές, επεκτάσεις ή/και μετατροπές να είναι σύμφωνες με τις αντίστοιχες ελάχιστες προδιαγραφές που περιέχονται στο παράρτημα του άρθρου 13 του παρόντος διατάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
Άρθρο 13
Προσάρτηση Παραρτημάτων

Προσαρτάται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του παρόντος το παράρτημα που αναφέρεται στα άρθρα 10, 11 και 12 του παρόντος διατάγματος και έχει ως ακολούθως:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 13

Προκαταρκτική παρατήρηση

Οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν παράρτημα εφαρμόζονται κάθε φορά που το απαιτούν τα χαρακτηριστικά του χώρου εργασίας ή της δραστηριότητας, οι περιστάσεις ή κάποιος ιδιαίτερος κίνδυνος.

ΤΜΗΜΑ Α
Ελάχιστες κοινές προδιαγραφές για τους τομείς των "χερσαίων" και των "θαλάσσιων" εργασιών

1. Σταθερότητα, στερεότητα, αντοχή και ευστάθεια

Οι χώροι εργασίας πρέπει να σχεδιάζονται, να κατασκευάζονται, να εγκαθίστανται, να λειτουργούν, να επιτηρούνται και να συντηρούνται έτσι ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις αναμενόμενες εξωτερικές καταπονήσεις.

Η δομή, η στερεότητα, η αντοχή και η ευστάθειά τους πρέπει να αντιστοιχούν στον τύπο της χρήσης τους.

2.Οργάνωση και εποπτεία

2.1. Οργάνωση των χώρων εργασίας

2.1.1. Οι χώροι εργασίας πρέπει να είναι οργανωμένοι έτσι ώστε να παρέχουν επαρκή προστασία από τους κινδύνους. Πρέπει να διατηρούνται καθαροί και οι επικίνδυνες ουσίες ή τα κατάλοιπα πρέπει να απομακρύνονται ή να ελέγχονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην δημιουργούν οποιοδήποτε κίνδυνο για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων.

2.1.2. Οι θέσεις εργασίας σχεδιάζονται και κατασκευάζονται με εργονομικά κριτήρια, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης να μπορούν οι εργαζόμενοι να παρακολουθούν τις εργασίες που εκτελούνται στη θέση εργασίας τους.

2.1.3. Οι ζώνες εντός των οποίων υφίσταται ιδιαίτερος κίνδυνος πρέπει να οριοθετούνται και να επισημαίνονται με προειδοποιητικές πινακίδες.

2.2. Υπεύθυνος

Κάθε χώρος εργασίας στον οποίο υπάρχει προσωπικό πρέπει ανά πάσα στιγμή να βρίσκεται υπό την ευθύνη υπεύθυνου ατόμου και το οποίο να έχει ορισθεί από τον εργοδότη. Τα άτομα αυτά αναφέρονται μέσω του προϊσταμένου τους στον τεχνικό ασφάλειας της επιχείρησης από τον οποίο και λαμβάνουν σχετικές οδηγίες.

Τα άτομα αυτά πρέπει να είναι επιπέδου τουλάχιστον Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος με ειδικότητα ανάλογη με την παραγωγική διαδικασία του τμήματος και να έχουν λάβει κατάλληλη επιμόρφωση.

2.3. Εποπτεία

Για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων ο τεχνικός ασφάλειας της επιχείρησης ασκεί εποπτεία κατά τη διάρκεια όλων των εκτελουμένων εργασιών.

2.4. Εργαζόμενοι με τις απαιτούμενες ικανότητες

Σε κάθε χώρο εργασίας στον οποίο υπάρχει προσωπικό, πρέπει να υπάρχει επαρκής αριθμός εργαζομένων που να διαθέτουν τις αναγκαίες ικανότητες, εμπειρία και κατάρτιση για να εκτελούν τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί.

2.5. Πληροφόρηση, καθοδήγηση και κατάρτιση

Στους εργαζομένους πρέπει να παρέχεται η αναγκαία πληροφόρηση, καθοδήγηση, κατάρτιση και επανεκπαίδευση, προκειμένου να εξασφαλίζεται η υγεία και η ασφάλειά τους. Ο εργοδότης μεριμνά ώστε οι εργαζόμενοι να λαμβάνουν κατανοητές οδηγίες έτσι ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η ασφάλεια και υγεία ούτε η δική τους, ούτε των άλλων εργαζομένων.

2.6. Γραπτές οδηγίες

Για κάθε χώρο εργασίας, πρέπει να υπάρχουν γραπτές οδηγίες με τους κανόνες που πρέπει να ακολουθούνται για την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων και την ασφαλή χρήση του εξοπλισμού.

Στις οδηγίες αυτές πρέπει να περιλαμβάνονται πληροφορίες για τη χρήση του εξοπλισμού παροχής άμεσης βοήθειας και τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης στο χώρο εργασίας ή κοντά σ' αυτόν.

2.7. Ασφαλείς τρόποι εργασίας

Για κάθε χώρο εργασίας ή για κάθε δραστηριότητα πρέπει να εφαρμόζονται ασφαλείς μέθοδοι εργασίας.

2.8. Άδεια εργασίας

Όταν το έγγραφο ασφάλειας και υγείας το επιβάλλει, πρέπει να θεσπίζεται σύστημα άδειας εργασίας για την εκτέλεση επικίνδυνων εργασιών ή ακίνδυνων συνήθως εργασιών, οι οποίες μπορούν, σε συνδυασμό με άλλες ενέργειες, να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους.

Η άδεια εργασίας πρέπει να εκδίδεται από τον υπεύθυνο ασφάλειας μετά από έγκριση του τεχνικού ασφάλειας, πριν από την έναρξη των εργασιών, και πρέπει να καθορίζει τους όρους που πρέπει να πληρούνται και τις προφυλάξεις που πρέπει να λαμβάνονται πριν, κατά και μετά τις εργασίες.

2.9. Τακτικός έλεγχος των μέτρων για την ασφάλεια και την υγεία

Ο εργοδότης πρέπει να εξετάζει τακτικά τα μέτρα που λαμβάνονται για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος διαχείρισης της ασφάλειας και της υγείας, προκειμένου να εξασφαλίζει την τήρηση των απαιτήσεων του παρόντος.

3. Μηχανολογικός και ηλεκτρολογικός εξοπλισμός και εγκαταστάσεις

3.1. Γενικά

Ο μηχανολογικός και ηλεκτρολογικός εξοπλισμός πρέπει να επιλέγεται, να τοποθετείται, να τίθεται σε λειτουργία, να λειτουργεί και να συντηρείται έτσι ώστε να λαμβάνεται δεόντως υπόψη η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων, λαμβάνοντας υπόψη τις άλλες διατάξεις του παρόντος και τις διατάξεις των π.δ. 377/93 "Προσαρμογή της ελλη-

νικής νομοθεσίας στις οδηγίες 89/392/ΕΟΚ και 91/368/ΕΟΚ σχετικά με τις μηχανές" (160/Α) και π.δ. 395/94 "Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία τους σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/655/ΕΟΚ" (220/Α).

Εάν βρίσκεται μέσα σε περιοχή στην οποία υπάρχει ή ενδέχεται να υπάρξει κίνδυνος πυρκαγιάς ή έκρηξης από ανάφλεξη αερίου, ατμού ή πτητικού υγρού, πρέπει να είναι κατάλληλος για χρήση στην περιοχή αυτή.

Όπου χρειάζεται στον εξοπλισμό πρέπει να προσαρμόζονται κατάλληλες προστατευτικές διατάξεις και συστήματα ασφάλειας σε περίπτωση βλάβης.

3.2. Ειδικές διατάξεις

Ο μηχανολογικός εξοπλισμός και οι εγκαταστάσεις πρέπει να έχουν επαρκή αντοχή, να μην παρουσιάζουν εμφανή κατασκευαστικά ελαττώματα και να είναι κατάλληλα για τη χρήση για την οποία προορίζονται.

Ο ηλεκτρολογικός εξοπλισμός και οι εγκαταστάσεις πρέπει να επαρκούν σε μέγεθος και ισχύ για τη χρήση για την οποία προορίζονται.

4. Συντήρηση

4.1. Γενική συντήρηση

Καταρτίζεται κατάλληλο πρόγραμμα που θα προβλέπει τη συστηματική επιθεώρηση, συντήρηση και, όπου χρειάζεται, δοκιμή του μηχανολογικού και ηλεκτρολογικού εξοπλισμού και των εγκαταστάσεων.

Κάθε συντήρηση επιθεώρηση και δοκιμή οποιουδήποτε τμήματος της εγκατάστασης ή του εξοπλισμού πρέπει να εκτελείται από εξουσιοδοτημένο άτομο με τα κατάλληλα προσόντα.

Πρέπει να προβλέπονται, να συντάσσονται και να αρχειοθετούνται τα αναγκαία δελτία επιθεωρήσεων και δοκιμών.

4.2. Συντήρηση εξοπλισμού ασφάλειας

Ο εξοπλισμός ασφάλειας πρέπει να συντηρείται ώστε να είναι πάντοτε έτοιμος προς χρήση και σε καλή κατάσταση.

Κατά τις εργασίες συντήρησης πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι εκτελούμενες εργασίες.

5. Έλεγχος των φρεάτων

Κατά τις γεωτρήσεις πρέπει να προβλέπεται κατάλληλος εξοπλισμός ελέγχου των φρεάτων για την πρόληψη των κινδύνων έκρηξης.

Η διάταξη του εξοπλισμού γίνεται συναρτήσει των χαρακτηριστικών του διανοιγομένου φρέατος και των συνθηκών λειτουργίας.

6. Προστασία από βλαβερά αέρια και κίνδυνο εκρήξεων

6.1. Πρέπει να λαμβάνονται αποτελεσματικά μέτρα για την ανίχνευση της παρουσίας και τη μέτρηση της συγκέντρωσης βλαβερών ή/και δυνητικά εκρηκτικών ουσιών στην ατμόσφαιρα.
Εφόσον το έγγραφο ασφάλειας και υγείας το απαιτεί πρέπει να προβλέπονται συσκευές παρακολούθησης για την αυτόματη και συνεχή καταγραφή των συγκεντρώσεων αερίων σε καθορισμένες θέσεις, αυτόματα συστήματα συναγερμού, συστήματα για την αυτόματη διακοπή του ρεύματος στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις και συστήματα αυτόματης διακοπής της λειτουργίας των κινητήρων εσωτερικής καύσης.
Εφόσον προβλέπονται αυτόματα μέτρα, οι μετρούμενες τιμές πρέπει να καταγράφονται και να φυλάσσονται, όπως προβλέπεται στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας.

6.2. Προστασία από βλαβερά αέρια

6.2.1. Στην περίπτωση συσσώρευσης ή κινδύνου συσσώρευσης βλαβερών ουσιών στην ατμόσφαιρα, πρέπει να λαμβάνονται τα δέοντα μέτρα για την παγίδευση των ουσιών αυτών στην πηγή και την απομάκρυνσή τους.

Το σύστημα πρέπει να μπορεί να διασκορπίζει τη βλαβερή ατμόσφαιρα, ώστε να μη διατρέχουν κίνδυνο οι εργαζόμενοι.

6.2.2. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του π.δ. 397/94 "Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για τη χρήση από τους εργαζόμενους εξοπλισμών ατομικής προστασίας κατά την εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/656/ΕΟΚ" (220/Α) και όπου οι εργαζόμενοι ενδέχεται να διατρέξουν κίνδυνο από την παρουσία στην ατμόσφαιρα βλαβερών για την υγεία ουσιών, πρέπει να υπάρχουν σε επαρκή αριθμό αναπνευστικές συσκευές και κατάλληλος εξοπλισμός ανάνηψης.

Στις περιπτώσεις αυτές λαμβάνεται μέριμνα ώστε να υπάρχει συνεχώς στον χώρο εργασίας επαρκής αριθμός ατόμων που να γνωρίζουν τη χρήση του εξοπλισμού αυτού.

Ο εξοπλισμός αυτός πρέπει να φυλάσσεται και να συντηρείται κατάλληλα.

6.2.3. Στην περίπτωση που υπάρχουν ή ενδέχεται να υπάρξουν στο χώρο εργασίας υδρόθειο ή άλλα τοξικά αέρια, πρέπει να τίθεται στη διάθεση της αρμόδιας επιθεώρησης εργασίας σχέδιο προστασίας το οποίο να προσδιορίζει τον υπάρχοντα εξοπλισμό και τα ληφθέντα προληπτικά μέτρα.

6.3. Πρόληψη των κινδύνων έκρηξης

6.3.1. Πρέπει να λαμβάνονται όλα τα κατάλληλα μέτρα για να αποτρέπεται η εμφάνιση και δημιουργία εκρηκτικής ατμόσφαιρας.

6.3.2. Εντός περιοχών όπου υπάρχει κίνδυνος έκρηξης πρέπει να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να αποτρέπεται η ανάφλεξη της εκρηκτικής ατμόσφαιρας.

6.3.3. Πρέπει να καταρτίζεται σχέδιο πρόληψης των εκρήξεων όπου θα καθορίζονται ο απαιτούμενος εξοπλισμός και τα απαιτούμενα μέτρα.

7. Οδοί διαφυγής και έξοδοι κινδύνου

7.1. Οι οδοί διαφυγής και οι έξοδοι κινδύνου πρέπει να διατηρούνται ελεύθερες και να οδηγούν από τον συντομότερο δρόμο στο ύπαιθρο ή σε ασφαλή περιοχή, σε ασφαλές σημείο συγκέντρωσης ή ασφαλή σταθμό εκκένωσης.

7.2. Σε περίπτωση κινδύνου όλες οι θέσεις εργασίας πρέπει να μπορούν να εκκενώνονται από τους εργαζόμενους γρήγορα και με συνθήκες πλήρους ασφάλειας.

7.3. Ο αριθμός, η κατανομή και οι διαστάσεις των οδών και εξόδων κινδύνου εξαρτώνται από την χρήση, τον εξοπλισμό και τις διαστάσεις των χώρων εργασίας καθώς και το μέγιστο αριθμό των ατόμων που μπορεί να βρίσκονται στους χώρους αυτούς.

7.4. Οι θύρες κινδύνου πρέπει να ανοίγουν προς τα έξω ή, αν αυτό δεν είναι δυνατόν, να είναι συρόμενες.

7.5. Τα καταλύματα και οι χώροι διαμονής πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον δύο ξεχωριστές εξόδους κινδύνου, οι οποίες να βρίσκονται όσο το δυνατόν μακρύτερα η μία από την αλλή και να καταλήγουν σε ασφαλή χώρο, ασφαλές σημείο συγκέντρωσης ή ασφαλή σταθμό εκκένωσης.

7.6. Οι θύρες κινδύνου δεν πρέπει να είναι κλειστές με τρόπο που να μην μπορεί να τις ανοίξει εύκολα και αμέσως κάθε πρόσωπο που θα χρειαστεί τυχόν να τις χρησιμοποιήσει σε περίπτωση ανάγκης.

7.7. Οι ειδικές οδοί διαφυγής και οι έξοδοι κινδύνου πρέπει επίσης να επισημαίνονται σύμφωνα με το π.δ. 105/95 "Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ" (67/Α).

7.8. Οι θύρες κινδύνου δεν πρέπει να κλειδώνονται. Οι οδοί διαφυγής και οι έξοδοι κινδύνου, όπως και οι διάδρομοι κυκλοφορίας και οι θύρες πρόσβασης σε αυτούς, δεν πρέπει να φράσσονται από αντικείμενα, ούτως ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ανεμπόδιστα ανά πάσα στιγμή.

7.9. Σε περίπτωση βλάβης του φωτισμού, οι οδοί διαφυγής και οι έξοδοι κινδύνου που χρειάζονται φωτισμό πρέπει να διαθέτουν εφεδρικό φωτισμό επαρκούς έντασης σύμφωνα με την παράγραφο 12.6. του τμήματος Α του παρόντος παραρτήματος.

8. Εξαερισμός κλειστών χώρων εργασίας

8.1. Στους κλειστούς χώρους εργασίας πρέπει να υπάρχει επαρκής νωπός αέρας, λαμβανομένων υπόψη των μεθόδων εργασίας και της σωματικής προσπάθειας την οποία καταβάλουν οι εργαζόμενοι. Στον κατωτέρω πίνακα αναγράφονται ενδεικτικά οι ανάγκες σε παροχή νωπού αέρα, ανα εργαζόμενο και ώρα συναρτήσει του είδους της εργασίας.

Είδος Εργασίας	**Αέρας σε m3/ ώρα και εργαζόμενο**
Ως επί το πλείστον καθιστική	20 - 40
Ως επί το πλείστον ελαφριά σωματική	40 - 60
Ως επί το πλείστον βαριά σωματική	- 65

8.2. Η ποιότητα του αέρα πρέπει να διασφαλίζεται με βάση τις αρχές της υγιεινής.

8.3. Σε περίπτωση που η ανανέωση του αέρα επιτυγχάνεται με τεχνητά μέσα ή συστήματα (εξαερισμός, κλιματισμός) τότε αυτά πρέπει :

α. Να λειτουργούν συνεχώς.

β. Να διατηρούνται σε καλή κατάσταση λειτουργίας.

γ. Κάθε βλάβη του συστήματος να επισημαίνεται κατάλληλα από αυτόματη διάταξη ενσωματωμένη στο σύστημα ή το μέσο.

8.4. Εάν χρησιμοποιούνται εγκαταστάσεις κλιματισμού ή μηχανικού εξαερισμού, πρέπει να λειτουργούν κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η έκθεση των εργαζομένων σε ενοχλητικά ρεύματα.

8.5. Αποθέσεις και ρύποι στις εγκαταστάσεις κλιματισμού ή μηχανικού εξαερισμού που ενδέχεται να επιφέρουν κίνδυνο για την υγεία των εργαζομένων, λόγω μόλυνσης του εισπνεομένου αέρα, πρέπει να περιορίζονται άμεσα.

9. Απαγωγή παραγόντων

9.1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 26 του ν. 1568/85, οι σκόνες, καπνοί, ατμοί και τα αέρια που δημιουργούνται στους χώρους εργασίας πρέπει κατά περίπτωση να παρακρατούνται ή να απάγονται στο σημείο παραγωγής τους με τα κατάλληλα προς τούτο μέσα, συστήματα και εγκαταστάσεις, τα οποία πρέπει να διατηρούνται σε καλή κατάσταση λειτουργίας.

9.2. Οι επιβλαβείς παράγοντες πριν εκδιωχθούν στην εξωτερική ατμόσφαιρα, πρέπει να υποβάλλονται σε ειδική, ανάλογα με την περίπτωση, επεξεργασία (συμπύκνωση, κατακρήμνιση, εξουδετέρωση, μετατροπή δια πυρός, κλπ.), ώστε να καθίστανται αβλαβείς για τους ανθρώπους, τα ζώα και το περιβάλλον.

10. Θερμοκρασία των χώρων

10.1. Οι χώροι εργασίας σε όλη την διάρκεια του ωραρίου εργασίας πρέπει να έχουν θερμοκρασία ανάλογη με την φύση της εργασίας και την σωματική προσπάθεια που απαιτείται για την εκτέλεσή της, λαμβανομένων πάντα υπόψη και των κλιματολογικών συνθηκών των εποχών του έτους. Περιοχές θέσεων εργασίας που βρίσκονται υπό την επίδραση υψηλών θερμοκρασιών που εκλύονται από τις εγκαταστάσεις, πρέπει να ψύχονται μέχρι μια ανεκτή θερμοκρασία, όσο αυτό είναι πρακτικά δυνατό.

10.2. Η θερμοκρασία των χώρων ανάπαυσης, υγιεινής, εστιατορίων, παροχής πρώτων βοηθειών και των φυλακίων πρέπει να ανταποκρίνονται στον ειδικό προορισμό των χώρων αυτών.

10.3. Στους χώρους εργασίας που υπάρχουν παράθυρα και γυάλινα τοιχώματα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα ώστε να αποφεύγεται ο υπερβολικός ηλιασμός λαμβανομένου υπόψη τού είδους της εργασίας και της φύσης του χώρου εργασίας.

10.4. Σε περίπτωση καύσωνα εφαρμόζονται τα ειδικά μέτρα που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις και τις εγκυκλίους οδηγίες.

11. Δάπεδα, τοίχοι, οροφές και στέγες των χώρων

11.1. Οι χώροι εργασίας στους οποίους υπάρχουν θέσεις εργασίας πρέπει να διαθέτουν επαρκή θερμομόνωση ανάλογα με το είδος της επιχείρησης και τη σωματική δραστηριότητα των εργαζομένων.

11.2. Οι επιφάνειες των δαπέδων, των τοίχων και των οροφών στους χώρους πρέπει να μπορούν να υφίστανται συνήθη και εις βάθος καθαρισμό προκειμένου να επιτυγχάνονται κατάλληλες συνθήκες υγιεινής.

11.3. Δάπεδα

11.3.1. Τα δάπεδα των χώρων εργασίας πρέπει να πληρούν τους παρακάτω γενικούς όρους:

α. Να είναι σταθερά και στέρεα.

β. Να μην παρουσιάζουν επικίνδυνες κλίσεις.

γ. Να μην παρουσιάζουν κινδύνους ολισθήματος

δ. Να είναι ομαλά και ελεύθερα προσκρούσεων.

ε Να είναι επαρκούς αντοχής στις κρούσεις, στις τριβές και στα δυναμικά ή στατικά φορτία που δέχονται.

στ. Να μην δημιουργούν σκόνη λόγω φθοράς.

ζ. Να έχουν την δυνατότητα εύκολου καθαρισμού και συντήρησης.

11.3.2. Ανάλογα με τους επί μέρους κινδύνους που παρουσιάζονται από την παραγωγική διαδικασία, τις εγκαταστάσεις και την χρήση τους και την αποθήκευση υλικών, τα δάπεδα των χώρων εργασίας πρέπει να πληρούν και τους παρακάτω όρους:

α. Να διαθέτουν κατάλληλο σύστημα αποχέτευσης (π.χ. κλίση, φρεάτια, κανάλια κλπ.), εφόσον πρέπει να πλένονται με άφθονο νερό ή υπάρχουν νερά λόγω της παραγωγικής διαδικασίας.

β. Να έχουν επαρκή αντοχή όπου υπάρχει κίνδυνος από καυστικές ή διαβρωτικές ουσίες.

γ. Να είναι αδιαπότιστα όπου το απαιτούν λόγοι υγιεινής.

δ. Να είναι πυράντοχα όπου υπάρχει κίνδυνος λόγω δημιουργίας σπινθήρων ή χρήση φλόγας.

ε. Να είναι κατασκευασμένα από υλικά που δεν επιτρέπουν την δημιουργία σπινθήρων (αντιστατικά) στους χώρους αποθήκευσης εκρηκτικών υλών ή σε αυτούς που είναι δυνατόν να δημιουργηθεί εκρηκτική ατμόσφαιρα λόγω συγκέντρωσης σκόνης, ατμών, αερίων κλπ.

στ. Να συμβάλλουν στην απόσβεση των κραδασμών και όσο είναι δυνατόν στην απόσβεση των θορύβων.

ζ. Να είναι ηλεκτρομονωτικά σε μεμονωμένες θέσεις με αυξημένο κίνδυνο ηλεκτροπληξίας.

11.3.3. Το μέγιστο επιτρεπόμενο φορτίο στα δάπεδα των χώρων εργασίας κάτω από τους οποίους υπάρχουν άλλοι χώροι και όπου πρέπει να τοποθετούνται εμπορεύματα ή άλλα βάρη πρέπει να αναγράφεται ευκρινώς σε πινακίδες στις εισόδους και σε άλλα εμφανή και προσιτά σημεία των υπόψη χώρων. Τα στοιχεία της πινακίδας βεβαιώνονται από αρμόδιο μηχανικό.

11.3.4. Τα δάπεδα των σταθερών θέσεων εργασίας πρέπει λαμβάνοντας υπόψη το είδος της επιχείρησης και της σωματικής ενασχόλησης των εργαζομένων να έχουν επαρκή θερμομόνωση και να διατηρούνται κατά το δυνατόν στεγνά.

11.3.5. Τα καλύμματα των ανοιγμάτων των δαπέδων (κανάλια, φρεάτια, λάκκοι κλπ) πρέπει να είναι επαρκούς αντοχής και να μην παρουσιάζουν κινδύνους ολισθήματος ή πρόσκρουσης.

11.3.6. Όταν τα καλύμματα ανοιγμάτων των δαπέδων αφαιρούνται προσωρινά για την εκτέλεση εργασιών συντήρησης ή επισκευής πρέπει να διασφαλίζονται οι εργαζόμενοι από κίνδυνο πτώσης.

11.3.7. Τα δάπεδα των χώρων εργασίας πρέπει να διατηρούνται καθαρά και ελεύθερα εμποδίων. Ζημιές, ανωμαλίες, παραμορφώσεις, ρυπάνσεις, ακάλυπτα ανοίγματα πρέπει να αποκαθίστανται χωρίς καθυστέρηση.

11.4. Τοίχοι

11.4.1. Η επιφάνεια των τοίχων και των διαχωριστικών στοιχείων των χώρων εργασίας πρέπει να μπορεί να καθαρίζεται και να συντηρείται με ευχέρεια και ασφάλεια.

11.4.2. Τα διαφανή ή διαφώτιστα τοιχώματα, και ιδιαίτερα τα εντελώς υαλωτά τοιχώματα, εφόσον βρίσκονται μέσα στους χώρους ή κοντά σε θέσεις εργασίας και σε διαδρόμους κυκλοφορίας, πρέπει να επισημαίνονται ευκρινώς και να είναι κατασκευασμένα από υλικά ασφαλείας ή να χωρίζονται από τις εν λόγω θέσεις εργασίας και τους διαδρόμους κυκλοφορίας ούτως ώστε οι εργαζόμενοι να μην έρχονται σε επαφή με τα τοιχώματα αυτά, ούτε να τραυματίζονται από τυχόν θραύσματα τους.

11.4.3. Οι τοίχοι πρέπει να είναι λείοι και αδιαπότιστοι μέχρι ύψους τουλάχιστον 1.50 μέτρο από το δάπεδο, όπου το απαιτούν λόγοι υγιεινής (π.χ. αποχωρητήρια, λουτρά) ή όπου λόγω της χρήσης τους πρέπει να πλένονται.

11.4.4. Σε χώρους με άμεσο κίνδυνο φωτιάς λόγω δημιουργίας σπινθήρων ή χρήση φλόγας οι τοίχοι και τα διαχωριστικά στοιχεία πρέπει να είναι πυράντοχα.

11.5. Οροφές - Στέγες

11.5.1. Οι οροφές των χώρων εργασίας πρέπει να μπορούν να καθαρίζονται και να συντηρούνται με ευχέρεια και ασφάλεια.

11.5.2. Οι στέγες και οι οροφές πρέπει να εξασφαλίζουν στεγανότητα και επαρκή αντοχή σε στατικά και δυναμικά φορτία (χιόνι, ανεμοπίεση, μηχανήματα , ανηρτημένα φορτία, κλπ.)

11.5.3. Η ανάρτηση φορτίων από στοιχεία της στέγης των ορόφων επιτρέπεται μόνον εφ'όσον τα στοιχεία αυτά είναι υπολογισμένα στα προβλεπόμενα φορτία. Σε περίπτωση ανάρτησης φορτίων από ξύλινα στοιχεία αυτά πρέπει να ελέγχονται συχνά ως προς την επάρκεια της αντοχής τους και να αντικαθίστανται αν τυχόν η αντοχή τους έχει μειωθεί, άλλως απαγορεύεται η ανάρτηση.

11.5.4. Η πρόσβαση σε στέγες κατασκευασμένες απο υλικά ανεπαρκούς αντοχής καθώς και σε στέγες που δεν έχουν σχεδιασθεί και κατασκευαστεί για να είναι βατές (π.χ. κεκλιμένες στέγες κλπ) επιτρέπεται μόνον εφόσον υφίστανται εγκαταστάσεις ή παρέχεται εξοπλισμός που προστατεύουν τους εργαζομένους από τον κίνδυνο πτώσης.

11.5.5. Υαλόφρακτα τμήματα σε οροφές ή σε στέγες πρέπει να φέρουν μέτρα για την προστασία των εργαζομένων κάτωθεν αυτών από τυχόν θραύση τους.

11.5.6. Εφόσον υφίστανται ιδιαίτερα προβλήματα από την ηλιακή θερμότητα ή το ψύχος που ευνοούνται από την κατασκευή και τα υλικά επικάλυψης της στέγης, οι στέγες πρέπει να θερμομονώνονται.

11.5.7. Τα υαλόφρακτα τμήματα των στεγών πρέπει να είναι έτσι κατασκευασμένα ώστε να προστατεύουν από την άμεση ηλιακή ακτινοβολία.

12. Φωτισμός

12.1. Οι χώροι εργασίας πρέπει να έχουν παντού επαρκή φωτισμό ώστε να προστατεύεται η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων που βρίσκονται σε αυτούς.

12.2. Οι χώροι εργασίας, διαλείμματος και πρώτων βοηθειών πρέπει στο μέτρο του δυνατού να διαθέτουν αρκετό φυσικό φωτισμό και να είναι εφοδιασμένοι, λαμβανομένων υπόψη των κλιματολογικών συνθηκών, με εγκατάσταση που να επιτρέπει επαρκή τεχνιτό φωτισμό ώστε να προστατεύεται η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων.

12.3. Οι εγκαταστάσεις φωτισμού των χώρων εργασίας και διαδρόμων κυκλοφορίας κατασκευάζονται ή διευθετούνται με τρόπο ώστε να μη δημιουργούνται κίνδυνοι για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.

12.4. Ειδικότερα ο τεχνητός φωτισμός πρέπει :

α. Να είναι ανάλογος με το είδος και την φύση της εργασίας.

β. Να έχει χαρακτηριστικά φάσματος παραπλήσια με του φυσικού φωτισμού.

γ. Να ελαχιστοποιεί τη θάμβωση.

δ. Να μη δημιουργεί υπερβολικές αντιθέσεις και εναλλαγές φωτεινότητας.

ε. Να διαχέεται, κατευθύνεται και κατανέμεται σωστά.

12.5. Οι ανάγκες σε φωτισμό γενικό ή τοπικό ή συνδυασμένο γενικό και τοπικό, καθώς και η ένταση του φωτισμού εξαρτώνται από το είδος και τη φύση της εργασίας και την οπτική προσπάθεια που απαιτεί.

12.6. Αν από το είδος απασχόλησης των εργαζομένων και τα άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επιχείρησης είναι δυνατό να προκύψουν κίνδυνοι ατυχήματος από απρόοπτη διακοπή του γενικού φωτισμού, πρέπει να υπάρχει εφεδρικός φωτισμός ασφαλείας. Η ένταση του εφεδρικού φωτισμού είναι το 1/100 της έντασης του γενικού και οπωσδήποτε όχι μικρότερη από το 1 λουξ (LUX).

12.7. Οι διακόπτες του τεχνητού φωτισμού πρέπει να είναι εύκολα προσιτοί ακόμα και στο σκοτάδι και να είναι τοποθετημένοι κοντά στις εισόδους και εξόδους, καθώς και κατά μήκος των διαδρόμων κυκλοφορίας και των θυρίδων προσπέλασης.

12.8. Οι εγκαταστάσεις φωτισμού πρέπει να έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να φωτίζονται συνεχώς οι αίθουσες ελέγχου της επιχείρησης, οι έξοδοι κινδύνου, οι χώροι επιβίβασης και οι επικίνδυνες περιοχές.

Εφόσον αυτοί οι χώροι είναι κατειλημμένοι μόνο περιστασιακά, η παραπάνω υποχρέωση περιορίζεται στον χρόνο κατά τον οποίο είναι παρόντες οι εργαζόμενοι.

13. Παράθυρα και φεγγίτες των χώρων

13.1. Τα παράθυρα, οι φεγγίτες και τα άλλα συστήματα φυσικού φωτισμού ή αερισμού πρέπει να μπορούν να ανοίγονται, να ρυθμίζονται και να στερεώνονται από τους εργαζόμενους με ασφάλεια και ευκολία.

13.2. Όταν είναι ανοιχτά δεν πρέπει να αποτελούν κίνδυνο για τους εργαζόμενους, να παρεμποδίζουν την ελευθερία κίνησής τους ή να περιορίζουν το ελάχιστο πλάτος των διαδρόμων κυκλοφορίας.

13.3. Παράθυρα που δεν ανοίγουν επιτρέπονται μόνον εφόσον εξασφαλίζεται επαρκής αερισμός.

13.4. Τα παράθυρα και οι φεγγίτες πρέπει να μπορούν να καθαρίζονται χωρίς κινδύνους.

14. Θύρες και πύλες

14.1. Η θέση, ο αριθμός, τα υλικά κατασκευής και οι διαστάσεις των θυρών και των πυλών καθορίζονται με βάση τη φύση και τη χρήση των εσωτερικών ή εξωτερικών χώρων.

14.2. Πρέπει να τοποθετείται επισήμανση, σε ύψος οφθαλμών, στις θύρες που είναι διαφανείς.

14.3. Θύρες και πύλες που ανοίγονται και προς τις δύο κατευθύνσεις κυκλοφορίας πρέπει να είναι διαφανείς ή να διαθέτουν άλλο τρόπο που να μην παρεμποδίζεται η οπτική επαφή.

14.4. Εφόσον οι διαφανείς ή διαφώτιστες επιφάνειες των θυρών και πυλών δεν είναι κατασκευασμένες από υλικά ασφαλείας και υπάρχει κίνδυνος τραυματισμού των εργαζομένων από θραύσματα, οι παραπάνω επιφάνειες πρέπει να προστατεύονται από τις κρούσεις.

14.5. Το δάπεδο εκατέρωθεν των θυρών και των πυλών πρέπει να είναι ομαλό, χωρίς αναβαθμούς και εμπόδια.

14.6. Οι συρόμενες πόρτες πρέπει να διαθέτουν σύστημα ασφαλείας, το οποίο να τις εμποδίζει να βγαίνουν από τις τροχιές τους και να πέφτουν.

14.7. Θύρες και πύλες απ' όπου διέρχονται εργαζόμενοι πρέπει να μπορούν να ανοίγονται και κλείνουν από αυτούς με ευκολία και ασφάλεια.

14.8. Οι θύρες και πύλες που ανοίγουν προς τα πάνω πρέπει να είναι εφοδιασμένες με σύστημα ασφαλείας, το οποίο να τις εμποδίζει να πέφτουν.

14.9. Οι θύρες και πύλες που βρίσκονται στις οδούς διαφυγής πρέπει και να επισημαίνονται κατάλληλα και να μπορούν να ανοιχτούν κάθε στιγμή από το εσωτερικό χωρίς ειδική βοήθεια.

14.10. Πολύ κοντά στις πύλες που προορίζονται κυρίως για την κυκλοφορία οχημάτων πρέπει να υπάρχουν, όταν η διέλευση των πεζών δεν είναι ασφαλής, θύρες κυκλοφορίας των πεζών, που πρέπει να επισημαίνονται ευκρινώς και να είναι διαρκώς ελεύθερες.

14.11. Οι μηχανοκίνητες θύρες και πύλες πρέπει να λειτουργούν χωρίς κίνδυνο ατυχημάτων για τους εργαζόμενους. Πρέπει αν είναι εφοδιασμένες με συστήματα επείγουσας ακινητοποίησης, τα οποία να εντοπίζονται εύκολα, να είναι εύκολα προσιτά και να μπορούν επίσης να ανοίγουν με το χέρι, εκτός εάν ανοίγουν αυτόματα σε περίπτωση διακοπής του ηλεκτρικού ρεύματος.

14.12. Εάν η πρόσβαση σε οιοδήποτε σημείο παρεμποδίζεται από αλυσίδες ή παρόμοιο σύστημα, θα πρέπει τα μέσα αυτά να είναι σαφώς ορατά και να επισημαίνονται με απαγορευτικές πινακίδες ή κατάλληλη προειδοποίηση.

15. Διάδρομοι κυκλοφορίας

15.1. Η πρόσβαση στους χώρους εργασίας πρέπει να μπορεί να γίνεται ακίνδυνα, η δε εκκένωσή τους με ταχύτητα και πλήρη ασφάλεια σε περίπτωση ανάγκης.

15.2. Οι διάδρομοι κυκλοφορίας, στους οποίους περιλαμβάνονται και τα κλιμακοστάσια, οι μόνιμες σκάλες, οι αποβάθρες και οι εξέδρες φόρτωσης, πρέπει να υπολογίζονται, να σχεδιάζονται, κατασκευάζονται, διαρρυθμίζονται και διατηρούνται έτσι ώστε οι πεζοί ή τα οχήματα να μπορούν να τις χρησιμοποιούν εύκολα με πλήρη ασφάλεια και σύμφωνα με τον προορισμό τους.

15.3. Από την χρήση των διαδρόμων κυκλοφορίας δεν πρέπει να δημιουργείται κίνδυνος για τους εργαζόμενους που απασχολούνται κοντά σ' αυτούς.

15.4. Ο υπολογισμός των διαστάσεων των διαδρόμων κυκλοφορίας προσώπων ή και εμπορευμάτων πρέπει να γίνεται με βάση τον αναμενόμενο αριθμό χρηστών και το είδος της επιχείρησης. Εφόσον χρησιμοποιούνται μεταφορικά μέσα σ' αυτούς τους διαδρόμους κυκλοφορίας, πρέπει να προβλέπεται επαρκής χώρος ασφαλείας για τους πεζούς.

15.5. Οι οδοί κυκλοφορίας που προορίζονται για οχήματα πρέπει να βρίσκονται σε αρκετή απόσταση από θύρες, πύλες, διαβάσεις πεζών, διαδρόμους και κλιμακοστάσια.

15.6. Για την εξασφάλιση της προστασίας των εργαζομένων, πρέπει να τοποθετείται, σε εμφανές σημείο, το σχεδιάγραμμα των διαδρόμων κυκλοφορίας.

16. Προστασία από πτώσεις και πτώση αντικειμένων - Ζώνες κινδύνου

16.1. Θέσεις εργασίας, διάδρομοι, εξέδρες, πλατύσκαλα, πεζογέφυρες, κεκλιμένα επίπεδα και κάθε άλλο δάπεδο που έχουν πρόσβαση οι εργαζόμενοι και που βρίσκεται σε ύψος μεγαλύτερο του 0.75 μέτρου πρέπει να έχει σε κάθε ελεύθερη πλευρά προστατευτικό έναντι πτώσης προπέτασμα.

Το προστατευτικό προπέτασμα πρέπει να έχει ύψος τουλάχιστον 1.00 μέτρο από το δάπεδο, να είναι συμπαγές στηθαίο ή κιγκλίδωμα με χειρολισθήρα (κουπαστή), και να έχει θωράκιο (σοβατεπί) ύψους τουλάχιστον 0.15 μέτρου και ράβδο μεσοδιαστήματος ή αντ' αυτής πλέγμα ή άλλη κατάλληλη κατασκευή που να μην επιτρέπει την διαμέσου χειρολισθήρα και θωρακίου πτώση εργαζομένου.

16.2. Προστατευτικό προπέτασμα με τις απαιτήσεις που περιγράφονται στην παράγραφο 16.1. απαιτείται επίσης και στις παρακάτω περιπτώσεις :

α. Σε ανοίγματα δαπέδων και οριζοντίων γενικά επιφανειών (τάφροι, καταπακτές, κανάλια κλπ) όταν δεν διαθέτουν κάλλυμα ή άλλο σύστημα που να αποκλείει την πτώση εργαζομένων μέσα σε αυτά.

β. Σε δοχεία ή δεξαμενές με θερμά, καυστικά, διαβρωτικά ή δηλητηριώδη υγρά, καθώς και σε δοχεία, κάδους ή δεξαμενές με μηχανισμό ανάμιξης ή ανάδευσης όταν τα χείλη τους βρίσκονται στο δάπεδο ή σε ύψος μικρότερο από 1.00 μέτρο από το δάπεδο και δεν διαθέτουν κάλυμμα ή άλλο σύστημα που να αποκλείει την πτώση εργαζομένων σε αυτά.

γ. Σε ανοίγματα τοίχων και κατακόρυφων γενικά επιφανειών.

δ. Σε διαβάσεις πάνω από επικίνδυνες ζώνες (μεταφορικές ταινίες, κινούμενα μέρη μηχανημάτων, δεξαμενές κλπ)

16.3. Στις περιπτώσεις που ενδέχεται να σημειωθεί πτώση αντικειμένων (π.χ. από υπερκείμενες θέσεις εργασίας, στοιβαγμένα υλικά κλπ..) πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα προστατευτικά μέτρα για την αποτροπή του κινδύνου τραυματισμού των εργαζομένων.

16.4. Εφόσον οι χώροι εργασίας περιέχουν επικίνδυνες ζώνες που οφείλονται στην φύση της εργασίας και παρουσιάζουν κίνδυνο πτώσης των εργαζομένων ή κίνδυνο από την πτώση αντικειμένων, οι χώροι αυτοί πρέπει να είναι εφοδιασμένοι, στο μέτρο του δυνατού, με σύστημα που να εμποδίζει την είσοδο εργαζομένων, που δεν έχουν εξουσιοδότηση, στις ζώνες αυτές.

16.5. Πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των εργαζομένων που είναι εξουσιοδοτημένοι να εισέρχονται στις επικίνδυνες ζώνες.

16.6. Οι επικίνδυνες ζώνες πρέπει να επισημαίνονται ευκρινώς.

17. Διαστάσεις και όγκος αέρα των χώρων - Χώρος για την ελευθερία κινήσεων στη θέση εργασίας

17.1. Οι χώροι εργασίας πρέπει να έχουν επιφάνεια, ύψος και όγκο αέρα που να επιτρέπουν στους εργαζόμενους να εκτελούν την εργασία τους χωρίς κίνδυνο για την ασφάλεια, την υγεία και την ευεξία τους.

17.2. Οι διαστάσεις των χώρων εργασίας πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εργασιών κανονικής λειτουργίας, ρύθμισης, λίπανσης, συντήρησης, επισκευής, εγκατάστασης, συναρμολόγησης και αποσυναρμολόγησης των μηχανημάτων και των εγκαταστάσεων, καθώς και στις ανάγκες κυκλοφορίας ανθρώπων και μηχανικών μέσων, διακίνησης των υλικών και συντήρησης και καθαρισμού των ιδίων χώρων.

17.3. Οι διαστάσεις της ελεύθερης μη κατειλημμένης από έπιπλα ή εξοπλισμό επιφάνειας της θέσης εργασίας πρέπει να υπολογίζεται έτσι ώστε οι εργαζόμενοι να έχουν αρκετή ελευθερία κίνησης για τις δραστηριότητές τους και να μπορούν να εκτελούν την εργασία τους με πλήρη ασφάλεια.

17.4. Η ελάχιστη επιτρεπόμενη ελεύθερη επιφάνεια κίνη-

σης στη θέση εργασίας πρέπει να είναι 1.50 τετραγωνικά μέτρα. Το πλάτος της ελεύθερης αυτής επιφάνειας δεν πρέπει σε κανένα σημείο να είναι μικρότερο των 0.70 μέτρου.

17.5. Αν οι προβλέψεις των δύο προηγουμένων παραγράφων δεν μπορούν να τηρηθούν για λόγους που αφορούν τη συγκεκριμένη θέση εργασίας, ο εργοδότης πρέπει να παρέχει κοντά στη θέση εργασίας μία άλλη επαρκή επιφάνεια κίνησης.

17.6. Στους χώρους εργασίας πρέπει για κάθε διαρκώς παρευρισκόμενο εργαζόμενο να υπάρχει ελάχιστος χώρος, ως εξής :

α. 12 κυβικά μέτρα για ως επι το πλείστον καθιστική απασχόληση.

β. 15 κυβικά μέτρα για ως επι το πλείστον ελαφριά σωματική απασχόληση.

γ. 18 κυβικά μέτρα για ως επι το πλείστον βαριά σωματική απασχόληση.

17.7. Ο παραπάνω όγκος προσαυξάνεται ανάλογα στις περιπτώσεις που παράλληλα με τους μόνιμα απασχολούμενους παραμένουν και άλλα άτομα. Στην εκτίμηση του κυβισμού αυτού δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το διάστημα το ευρισκόμενο σε ύψος άνω των 4.00 μέτρων.

18. Χώροι Ανάπαυσης

18.1. Εφόσον το προσωπικό υπερβαίνει τους 50 εργαζόμενους ή αν η ασφάλεια ή η υγεία των εργαζομένων, ιδίως λόγω του είδους της ασκούμενης δραστηριότητας, το επιβάλλουν, οι εργαζόμενοι πρέπει να μπορούν να έχουν στη διάθεσή τους ένα χώρο ανάπαυσης εύκολα προσπελάσιμο.

Αυτή η διάταξη δεν εφαρμόζεται εφόσον το προσωπικό εργάζεται σε γραφεία ή σε παρόμοιους χώρους εργασίας, οι οποίοι προσφέρουν τις ίδιες δυνατότητες ανάπαυσης στη διάρκεια του διαλείμματος.

18.2. Οι χώροι ανάπαυσης πρέπει να έχουν επαρκείς διαστάσεις και να είναι εφοδιασμένοι με τραπέζια και καθίσματα με ράχη σε αριθμό ανάλογο με τον αριθμό των εργαζόμενων.

18.3. Στους χώρους ανάπαυσης πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των μη καπνιστών από την ενόχληση που προκαλεί ο καπνός.

18.4. Οι χώροι ανάπαυσης πρέπει να έχουν κατά το δυνατόν οπτική επαφή με το εξωτερικό περιβάλλον και πρέπει να φωτίζονται και να αερίζονται επαρκώς.

18.5. Οι χώροι ανάπαυσης πρέπει, ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων που είναι δυνατόν να παρευρίσκονται ταυτόχρονα σ' αυτούς, να είναι εφοδιασμένοι με τραπέζια που να καθαρίζονται εύκολα, καρέκλες με πλάτη, δοχεία απορριμάτων, κρεμάστρες ρούχων και μέσα για θέρμανση, ψύξη και συντήρηση τροφίμων και ποτών. Επίσης πρέπει να διατίθεται πόσιμο νερό .

18.6. Χώρος ανάπαυσης μπορεί να θεωρηθεί και το εστιατόριο της επιχείρησης.

18.7. Εφόσον η φύση της εργασίας επιβάλλει τακτικές και συχνές διακοπές και δεν υπάρχουν χώροι ανάπαυσης πρέπει να τίθενται στη διάθεση των εργαζομένων άλλοι χώροι παραμονής κατά την διάρκεια της διακοπής της εργασίας, εφοδιασμένοι με επαρκή αριθμό καθισμάτων.

Στους χώρους αυτούς πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των μη καπνιστών από την ενόχληση που προκαλεί ο καπνός.

18.8. Δυνατότητα για ολιγόλεπτη ανάπαυση στις θέσεις εργασίας με διάθεση κατάλληλων καθισμάτων πρέπει να παρέχεται στους εργαζόμενους που η φύση της εργασίας τους επιβάλλει να βρίσκονται σε ορθοστασία.

19. Εξωτερικοί χώροι εργασίας

19.1. Οι θέσεις εργασίας, οι διάδρομοι κυκλοφορίας και άλλες θέσεις ή εγκαταστάσεις στο ύπαιθρο, που έχουν πρόσβαση οι εργαζόμενοι κατά την διάρκεια της άσκησης των δραστηριοτήτων τους, πρέπει να σχεδιάζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε η κυκλοφορία των πεζών και των οχημάτων να μπορεί να γίνεται κατά ασφαλή τρόπο.

19.2. Οι χώροι εργασίας που βρίσκονται στο ύπαιθρο πρέπει να φωτίζονται ικανοποιητικά με τεχνητό φωτισμό εφόσον το φως της ημέρας δεν αρκεί.

19.3. Εφόσον οι εργαζόμενοι απαχολούνται σε εξωτερικές θέσεις εργασίας, αυτές πρέπει να διευθετούνται κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι εργαζόμενοι:

α. Να προστατεύονται από τις ατμοσφαιρικές επιδράσεις και από την πτώση αντικειμένων.

β. Να μπορούν να απομακρυνθούν γρήγορα από την θέση εργασίας τους σε περίπτωση κινδύνου και να μπορούν να λάβουν γρήγορα βοήθεια.

γ. Να μην εκτείθενται σε επιβλαβή ηχητικά επίπεδα ούτε σε επιβλαβή εξωτερική επίδραση (π.χ. αέρια, ατμούς, σκόνη)

δ. Να μην κινδυνεύουν να γλιστρήσουν ή να πέσουν.

20. Έγκυες γυναίκες και γαλουχούσες μητέρες

Οι έγκυες γυναίκες και γαλουχούσες μητέρες πρέπει να έχουν την δυνατότητα ανάπαυσης σε κατάλληλες συνθήκες.

21. Εργαζόμενοι με ειδικές ανάγκες

21.1. Ο σχεδιασμός των χώρων εργασίας πρέπει να γίνεται έτσι ώστε οι εργαζόμενοι με ειδικές ανάγκες να κινούνται και να εργάζονται ανεμπόδιστα.

21.2. Οι χώροι εργασίας πρέπει να είναι διαρρυθμισμένοι έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση, οι ιδιαιτερότητες των εργαζομένων με ειδικές ανάγκες. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να δοθεί στο σωστό σχεδιασμό σύμφωνα με τις οδηγίες του ΥΠΕΧΩΔΕ (Γραφείο μελετών για άτομα με ειδικές ανάγκες). Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται, ιδίως, για τις θύρες, τους διαδρόμους επικοινωνίας, τα κλιμακοστάσια, τα σημεία τοποθέτησης των διακοπτών τεχνητού φωτισμού και του εξοπλισμού έκτακτης ανάγκης, τα λουτρά (ντούς), τους νιπτήρες, τα αποχωρητήρια, την επίπλωση, τις εγκαταστάσεις, τον τεχνικό εξοπλισμό και τις θέσεις εργασίας που χρη-

σιμοποιούνται ή καταλαμβάνονται από εργαζόμενους με ειδικές ανάγκες.

ΤΜΗΜΑ Β

Ελάχιστες ειδικές προδιαγραφές "ξηράς"

1. Πυρανίχνευση και κατάσβεση πυρκαγιάς

1.1. Οποτεδήποτε σχεδιάζονται, κατασκευάζονται, εξοπλίζονται, τίθενται σε λειτουργία, λειτουργούν κανονικά ή συντηρούνται χώροι εργασίας, πρέπει να λαμβάνονται επαρκή μέτρα προκειμένου να αποτρέπονται η εκδήλωση και η εξάπλωση πυρκαγιάς από τις πηγές που έχουν προσδιοριστεί στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας.

Λαμβάνονται μέτρα ώστε η εκδήλωση πυρκαγιάς να αντιμετωπίζεται γρήγορα και αποτελεσματικά.

1.2. Οι χώροι εργασίας πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με κατάλληλο πυροσβεστικό εξοπλισμό και, εάν είναι αναγκαίο, με πυρανιχνευτές και συστήματα συναγερμού.

1.3. Ο μη αυτόματος (χειροκίνητος) πυροσβεστικός εξοπλισμός πρέπει να είναι εύκολα προσπελάσιμος, απλός στη χρήση του και, όπου απαιτείται, να προστατεύεται από ζημιά.

1.4. Μέσα στο χώρο εργασίας πρέπει να υπάρχει σχέδιο πυροπροστασίας το οποίο να εξηγεί λεπτομερώς τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται σύμφωνα με τα άρθρα 3, 4, 5 και 6 του παρόντος διατάγματος για την πρόληψη, ανίχνευση και αντιμετώπιση της εκδήλωσης και της εξάπλωσης πυρκαγιών.

1.5. Ο εξοπλισμός πρέπει να επισημαίνεται σύμφωνα με το π.δ. 105/95 "Ελάχιστες προδιαγραφές για τη σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ" (67/Α).

Η σήμανση πρέπει να τίθεται σε κατάλληλα σημεία και να είναι διαρκής.

2. Τηλεχειρισμός σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης

Όταν το έγγραφο ασφάλειας και υγείας το απαιτεί ορισμένα τμήματα του εξοπλισμού πρέπει, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, να μπορούν να λειτουργήσουν με τηλεχειρισμό από καταλλήλως επιλεγέντα σημεία.

Ο εξοπλισμός αυτός πρέπει να περιλαμβάνει και τα συστήματα απομόνωσης και απαέρωσης φρεατίων, εγκαταστάσεων και αγωγών.

3. Μέσα επικοινωνίας, υπό κανονικές συνθήκες και σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης

3.1. Εφόσον το έγγραφο ασφάλειας και υγείας το απαιτεί, κάθε χώρος εργασίας όπου υπάρχουν εργαζόμενοι πρέπει να διαθέτει:

α. Ένα οπτικοακουστικό σύστημα, ικανό να εκπέμπει σε περίπτωση ανάγκης σήμα συναγερμού, σε οποιοδήποτε τμήμα του χώρου εργασίας που υπάρχουν εργαζόμενοι.

β. Ένα ακουστικό σύστημα, ικανό να ακούγεται ευκρινώς, σ' όλα τα σημεία της εγκατάστασης στα οποία υπάρχουν συχνά εργαζόμενοι.

3.2. Σε κατάλληλες θέσεις πρέπει να υπάρχουν διατάξεις για την ενεργοποίηση του συναγερμού.

3.3. Στην περίπτωση που υπάρχουν εργαζόμενοι σε θέσεις εργασίας, που κανονικά δεν είναι μόνιμες θέσεις, πρέπει να τίθεται στη διάθεσή τους κατάλληλο σύστημα επικοινωνίας.

4. Ασφαλή σημεία συγκέντρωσης και κατάλογος προσωπικού

Όταν το έγγραφο ασφάλειας και υγείας το απαιτεί, καθορίζονται ασφαλή σημεία συγκέντρωσης, καταρτίζεται ονομαστικός κατάλογος προσωπικού για ενδεχόμενο προσκλητήριο και προσδιορίζονται οι αναγκαίες ενέργειες.

5. Μέσα εκκένωσης και διάσωσης

5.1. Οι εργαζόμενοι πρέπει να είναι εκπαιδευμένοι στις κατάλληλες ενέργειες που πρέπει να γίνονται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

5.2. Ο εξοπλισμός διάσωσης πρέπει να ευρίσκεται σε εύκολα προσπελάσιμες και κατάλληλα καθορισμένες θέσεις και να είναι έτοιμος προς χρήση.

5.3. Στην περίπτωση που οι οδοί διαφυγής είναι δυσχερείς και που υπάρχει ή ενδέχεται να υπάρξει αέρας ακατάλληλος για αναπνοή, πρέπει να προβλέπεται αυτοτελής εξοπλισμός διαφυγής για άμεση χρήση στη θέση εργασίας.

6. Ασκήσεις ασφάλειας

Σε όλους τους χώρους εργασίας που υπάρχουν συνήθως εργαζόμενοι, πρέπει να γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα ασκήσεις ασφάλειας.

Σκοπός των ασκήσεων είναι, ιδίως, η εκπαίδευση και ο έλεγχος της ικανότητας των εργαζομένων στους οποίους έχουν ανατεθεί, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, συγκεκριμένα καθήκοντα που απαιτούν χρήση, χειρισμό ή λειτουργία των εξοπλισμών έκτακτης ανάγκης, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που καθορίζονται στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας που αναφέρεται στη παράγραφο 1.1.

Όπου αρμόζει, οι κατ' αυτόν τον τρόπο επιφορτισμένοι εργαζόμενοι πρέπει επίσης να ασκούνται στη σωστή χρήση, τον χειρισμό ή τη λειτουργία αυτού του εξοπλισμού.

7. Εξοπλισμός Υγιεινής

7.1. Αποδυτήρια και ιματιοφυλάκια για τα ενδύματα

7.1.1. Εφόσον το προσωπικό υπερβαίνει τους 50 εργαζόμενους ή οι εργαζόμενοι πρέπει να φορούν ειδικά ρούχα εργασίας και δεν είναι δυνατόν να ζητηθεί από αυτούς για λόγους υγιεινής ή ευπρέπειας να αλλάζουν σε άλλο χώρο πρέπει να τίθενται στην διάθεση των εργαζομένων κατάλληλοι χώροι αποδυτηρίων ξεχωριστοί για άνδρες και γυναίκες.

7.1.2. Στον πιο πάνω αριθμό δεν περιλαμβάνονται οι υπάλληλοι γραφείου.

7.1.3. Η πρόσβαση στα αποδυτήρια πρέπει να είναι ευχερής και να είναι ο χώρος τους επαρκής και εφοδιασμένος με καθίσματα.

7.1.4. Τα αποδυτήρια πρέπει να είναι επαρκών διαστάσεων και να διαθέτουν ατομικά ερμάρια τα οποία να επιτρέπουν σε κάθε εργαζόμενο να κλειδώνει τα ενδύματα του κατά την διάρκεια της εργασίας του.

7.1.5. Εάν οι συνθήκες εργασίας το απαιτούν (επικίνδυνες ουσίες, υγρασία, ρύποι) πρέπει να υπάρχουν ξεχωριστά ερμάρια για τον ιματισμό εργασίας και για

την ιδιωτική περιβολή των εργαζομένων. Πρέπει να προβλέπεται εξοπλισμός με τον οποίο ο εργαζόμενος θα μπορεί να στεγνώνει τα ρούχα εργασίας του.

7.1.6. Εφόσον δεν απαιτούνται αποδυτήρια κατά την έννοια της παραγράφου 7.1.1, κάθε εργαζόμενος πρέπει να έχει στη διάθεσή του μέσα για την εναπόθεση των ενδυμάτων του.

7.2. Λουτρά (ντους), νιπτήρες

7.2.1. Εφόσον επιβάλλεται από το είδος της δραστηριότητας ή από την υγιεινή, πρέπει να υπάρχουν επαρκή και κατάλληλα λουτρά (ντους) στη διάθεση των εργαζομένων, χωριστά για τους άνδρες και τις γυναίκες.

7.2.2. Τα λουτρά πρέπει να έχουν επαρκείς διαστάσεις ώστε κάθε εργαζόμενος να μπορεί να πλένεται ανεμπόδιστα κάτω από κατάλληλες συνθήκες υγιεινής και να διαθέτουν τρεχούμενο νερό, ζεστό και κρύο.

7.2.3. Εφόσον δεν απαιτούνται λουτρά κατα την έννοια της παραγράφου 7.2.1, πρέπει να τοποθετείται κοντά στις θέσεις εργασίας και στα αποδυτήρια επαρκής αριθμός κατάλληλων νιπτήρων με ζεστό και κρύο τρεχούμενο νερό.

7.2.4. Πρέπει να υπάρχουν χωριστοί νιπτήρες για τους άνδρες και τις γυναίκες, εφόσον τούτο επιβάλλεται από λόγους ευπρέπειας.

7.2.5. Αν οι αίθουσες λουτρών ή οι νιπτήρες και τα αποδυτήρια είναι χωριστά, οι χώροι αυτοί πρέπει να επικοινωνούν ευχερώς μεταξύ τους.

7.3. Αποχωρητήρια και νιπτήρες

Οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους, κοντά στις θέσεις εργασίας, στους χώρους ανάπαυσης, στα αποδυτήρια και στα λουτρά ή στους νιπτήρες, ξεχωριστούς χώρους εφοδιασμένους με επαρκή αριθμό αποχωρητηρίων και νιπτήρων και σύμφωνα με την υγειονομική διάταξη Γ1/9900/27.11.74 "Περί υποχρεωτικής κατασκευής αποχωρητηρίων" (1266/Β), που τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις Γ1/2400/26.3.75 (371/Β) και Αιβ/2055/4.3.80 (338/Β)

8. Χώροι και εξοπλισμός πρώτων βοηθειών

8.1. Ο εξοπλισμός πρώτων βοηθειών πρέπει να είναι προσαρμοσμένος στην εκτελούμενη εργασία. Πρέπει να διατίθενται ένας ή περισσότεροι χώροι παροχής πρώτων βοηθειών. Μέσα στους χώρους αυτούς, πρέπει να είναι τοποθετημένες σε εμφανή θέση οδηγίες για την παροχή πρώτων βοηθειών σε περίπτωση ατυχήματος.

8.2. Οι χώροι που προορίζονται για την παροχή πρώτων βοηθειών πρέπει να είναι εξοπλισμένοι με τις απαραίτητες εγκαταστάσεις και υλικά πρώτων βοηθειών, να διαθέτουν τρεχούμενο νερό, να εξυπηρετούνται από ένα ή περισσότερα εντεταλμένα, ειδικά εκπαιδευμένα για την παροχή πρώτων βοηθειών άτομα και να επιτρέπουν την άνετη είσοδο τραυματιοφορέων και φορείων.

8.3. Τα ελάχιστα απαιτούμενα υλικά πρώτων βοηθειών είναι:

-Ακετυλοσαλικιλικό οξύ
-Παρακεταμόλη
-Αντιισταμινικά δισκία
-Αντιόξινα δισκία
-Σπασμολυτικό (σταγόνες ή δισκία)
-Αντιδιαροϊκό καολίνης/πηκτίνης
-Αντισηπτικό κολλύριο
-Αντιϊσταμινική αλοιφή
-Επίδεσμο 2.50 x 0.05 μέτρα
-Επίδεσμο 2.50 x 0.10 μέτρα
-Βαμβάκι
-Απορροφητική γάζα αποστειρωμένη
-Λευκοπλάστης πλάτους 0.08 μέτρα
-Τεμάχια λευκοπλάστη με γάζα αποστειρωμένη
-Τριγωνικό επίδεσμο
-Ποτηράκια μιας χρήσης (χάρτινα ή πλαστικά)
-Αιμοστατικό επίδεσμο
-Διάλυμα αμμωνίας
-Οξυζενέ
-Οινόπνευμα καθαρό
-Βάμμα ιωδίου
-Μερκιουροχρώμ ή άλλο αντισηπτικό
-Χάπια άνθρακα (καρβουνάκια)

8.4. Οι ποσότητες των παραπάνω ειδών καθορίζονται ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων. Η συμπλήρωσή τους και με άλλα είδη καθορίζεται από το γιατρό εργασίας.

8.5. Οι χώροι πρώτων βοηθειών πρέπει να επισημαίνονται σύμφωνα με το π.δ. 105/95 "Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ" (67/Α).

8.6. Υλικό πρώτων βοηθειών πρέπει να διατίθεται, επίσης, σε όλους τους χώρους όπου αυτό απαιτείται λόγω των συνθηκών εργασίας. Το υλικό πρέπει να φέρει κατάλληλη σήμανση και η πρόσβαση σε αυτό να είναι ευχερής.

8.7. Πίνακας με οδηγίες για την παροχή πρώτων βοηθειών συνοδευόμενες κατά το δυνατόν και με αντίστοιχα σχήματα και εικόνες πρέπει να αναρτάται σε εμφανή σημεία των χώρων εργασίας.

9. Οδοί επικοινωνίας

Αν στο χώρο εργασίας εισέρχονται οδικά οχήματα πρέπει να καθορισθούν και οι αναγκαίοι κανόνες κυκλοφορίας.

ΤΜΗΜΑ Γ

Ελάχιστες ειδικές προδιαγραφές "θαλάσσης"

1. Προκαταρκτική παρατήρηση

1.1. Με επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 3 (παράγραφοι 2 και 3) του παρόντος διατάγματος, ο εργοδότης, ο οποίος είναι υπεύθυνος για το χώρο εργασίας που καλύπτεται από το παρόν τμήμα **Γ**, πράττει τα δέοντα ώστε το έγγραφο ασφάλειας και υγείας να αποδεικνύει ότι έχουν ληφθεί όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, τόσο υπό κανονικές όσο και υπό κρίσιμες συνθήκες.

1.2. Για το σκοπό αυτό, στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας πρέπει:

α. Να προσδιορίζονται οι ειδικές πηγές κινδύνου που συνδέονται με το χώρο εργασίας, περιλαμβανομέ-

νης οποιασδήποτε συνακόλουθης δραστηριότητας, που θα μπορούσε να προκαλέσει ατυχήματα με σοβαρές επιπτώσεις στην ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων που αφορά το ζήτημα αυτό.

β. Να γίνεται εκτίμηση των κινδύνων που ενέχονται στις ειδικές πηγές κινδύνου που αναφέρονται στο εδάφιο (α).

γ. Να αποδεικνύεται ότι έχουν ληφθεί οι κατάλληλες προφυλάξεις για να αποφευχθούν τα ατυχήματα που αναφέρονται στο εδάφιο (α), να περιορισθεί η εξάπλωση των ατυχημάτων και να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική και ελεγχόμενη εκκένωση του χώρου εργασίας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

δ. Να αποδεικνύεται ότι το σύστημα διαχείρισης είναι επαρκές για την τήρηση των απαιτήσεων του π.δ. "Μέτρα για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ" καθώς και του παρόντος διατάγματος τόσο υπό κανονικές όσο και υπό κρίσιμες συνθήκες.

1.3. Ο εργοδότης τηρεί τις διαδικασίες και τις λεπτομέρειες που προβλέπει το έγγραφο ασφάλειας και υγείας κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή όλων των σχετικών φάσεων που καλύπτει το παρόν διάταγμα.

1.4. Οι διάφοροι εργοδότες οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για διαφόρους χώρους εργασίας συνεργάζονται, εφόσον απαιτείται, στην προετοιμασία των εγγράφων ασφάλειας και υγείας και στις κατάλληλες ενέργειες για την εξασφάλιση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων.

2. Πυρανίχνευση και πυρόσβεση

2.1. Πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα όπως ορίζονται στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας που αναφέρεται στις παραγράφους 1.1 και 1.2. του τμήματος Γ για την πρόληψη, ανίχνευση και αντιμετώπιση της εκδήλωσης και της εξάπλωσης των πυρκαγιών.

Όπου απαιτείται, θα πρέπει να προβλεφθούν φράγματα για την αναχαίτιση της πυρκαγιάς, ώστε να απομονώνονται οι περιοχές που παρουσιάζουν κίνδυνο πυρκαγιάς.

2.2. Σε όλους τους χώρους εργασίας πρέπει να υπάρχουν κατάλληλα συστήματα προστασίας και ανίχνευσης πυρκαγιάς, καθώς και συστήματα πυρόσβεσης και συναγερμού, ανάλογα με τους κινδύνους που προσδιορίζονται στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας που αναφέρεται στις παραγράφους 1.1 και 1.2. του τμήματος Γ.

Τα συστήματα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

- Συστήματα ανίχνευσης πυρκαγιάς,
- Συναγερμούς πυρκαγιάς,
- Αγωγούς νερού για την πυρόσβεση
- Πυροσβεστικούς κρουνούς και υδροσωλήνες,
- Συστήματα τύπου κατακλυσμού και εκτοξευτήρες ύδατος,
- Αυτόματα συστήματα ραντισμού (σπρίνκλερς),
- Συστήματα για την κατάσβεση φλεγομένου αερίου,
- Συστήματα πυροσβεστήρων αφρού,
- Φορητούς πυροσβεστήρες,
- Εξοπλισμούς πυροσβεστών.

2.3. Ο μη αυτόματος (χειροκίνητος) πυροσβεστικός εξοπλισμός πρέπει να είναι εύκολα προσπελάσιμος, απλός στη χρήση του και, όπου απαιτείται, να προστατεύεται από ζημιά.

2.4. Στο χώρο εργασίας πρέπει να φυλάσσεται ένα σχέδιο πυροπροστασίας, που να αναφέρει λεπτομερώς τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη, ανίχνευση και αντιμετώπιση της εκδήλωσης και της εξάπλωσης πυρκαγιάς.

2.5. Τα συστήματα ασφάλειας πρέπει να είναι απομονωμένα και προφυλαγμένα από τυχόν ατυχήματα, έτσι ώστε, σε περίπτωση ανάγκης, να μπορούν να επιτελέσουν τον προορισμό τους. Όπου χρειάζεται, τα συστήματα αυτά είναι διπλά.

2.6. Ο εξοπλισμός πρέπει να επισημαίνεται σύμφωνα με το π.δ. 105/95 "Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ" (67/Α).
Η επισήμανση αυτή πρέπει να είναι διαρκής και να τίθεται στα κατάλληλα σημεία.

3. Τηλεχειρισμός σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης

3.1. Όταν το απαιτεί το έγγραφο ασφάλειας και υγείας που αναφέρεται στις παραγράφους 1.1. και 1.2. του τμήματος Γ, πρέπει να προβλέπεται η εγκατάσταση συστήματος τηλεχειρισμού έκτακτης ανάγκης.

Το σύστημα αυτό πρέπει να διαθέτει σταθμούς ελέγχου εγκατεστημένους στα κατάλληλα σημεία και δυναμένους να χρησιμοποιηθούν σε κατάσταση ανάγκης. Περιλαμβάνει επίσης, αν απαιτείται, σταθμούς ελέγχου σε ασφαλή σημεία συγκέντρωσης και σε σταθμούς εκκένωσης.

3.2. Ο εξοπλισμός ο οποίος μπορεί να εφοδιασθεί με σύστημα τηλεχειρισμού, όπως αναφέρεται στη προηγούμενη παράγραφο 3.1. πρέπει τουλάχιστον να περιλαμβάνει συστήματα εξαερισμού και έκτακτης διακοπής της λειτουργίας εξοπλισμών, που θα μπορούσαν να προκαλέσουν ανάφλεξη, σύστημα πρόληψης της διαρροής εύφλεκτων υγρών και αερίων, και συστήματα πυροπροστασίας και ελέγχου των φρεάτων.

4. Μέσα επικοινωνίας υπό κανονικές συνθήκες και σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης

4.1. Όταν το απαιτεί το έγγραφο ασφάλειας και υγείας, κάθε χώρος εργασίας όπου υπάρχουν εργαζόμενοι πρέπει να διαθέτει:

α. Ένα οπτικοακουστικό σύστημα, ικανό να εκπέμπει σε περίπτωση ανάγκης σήμα συναγερμού, σε οποιαδήποτε θέση εργασίας όπου υπάρχουν εργαζόμενοι.

β. Ένα ακουστικό σύστημα, ικανό να ακούγεται ευκρινώς, σε όλα τα σημεία της εγκατάστασης στα οποία ευρίσκονται συχνά εργαζόμενοι.

γ. Ένα σύστημα ικανό να διατηρεί επικοινωνία με την ξηρά και τις υπηρεσίες διάσωσης.

4.2. Τέτοια συστήματα πρέπει να μπορεί να παραμένουν σε λειτουργία σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

Το ακουστικό σύστημα συμπληρούται με συστήματα επικοινωνίας που δεν εξαρτώνται από τυχόν διακοπή της ηλεκτρικής τροφοδοσίας.

4.3. Σε κατάλληλες θέσεις πρέπει να υπάρχουν διατάξεις για την ενεργοποίηση του συναγερμού.

4.4. Στην περίπτωση που υπάρχουν εργαζόμενοι σε θέσεις εργασίας, που κανονικά δεν είναι μόνιμες θέσεις, πρέπει να τίθεται στη διάθεσή τους κατάλληλο σύστημα επικοινωνίας.

5. Ασφαλή σημεία συγκέντρωσης και κατάλογος προσωπικού

5.1. Πρέπει να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα για την προστασία των σταθμών εκκένωσης και των ασφαλών σημείων συγκέντρωσης από τη θερμότητα, τον καπνό και, στο μέτρο του δυνατού, από τις συνέπειες μιας έκρηξης, καθώς και για την εξασφάλιση ανοιχτών οδών διαφυγής προς ή από τους σταθμούς εκκένωσης και τα σημεία συγκέντρωσης.

Τα μέτρα αυτά πρέπει να προσφέρουν στους εργαζομένους προστασία επαρκούς διάρκειας ώστε, σε περίπτωση ανάγκης, να προλάβει να οργανωθεί και να εκτελεσθεί με κάθε ασφάλεια η επιχείρηση εκκένωσης, διαφυγής και διάσωσης.

5.2. Όταν απαιτείται από το έγγραφο ασφαλείας και υγείας που αναφέρεται στις παραγράφους 1.1 και 1.2. του τμήματος Γ, ένας από τους προστατευμένους χώρους της παραγράφου 5.1. πρέπει να έχει τις κατάλληλες εγκαταστάσεις που θα επιτρέψουν τον τηλεχειρισμό των εξοπλισμών που προβλέπονται στη παράγραφο 3 του παρόντος τμήματος Γ και την επικοινωνία με την ξηρά και τις υπηρεσίες διάσωσης.

5.3. Τα ασφαλή σημεία συγκέντρωσης και οι σταθμοί εκκένωσης πρέπει να είναι εύκολα προσπελάσιμα από τους χώρους εργασίας και τα καταλύματα.

5.4. Για κάθε ασφαλές σημείο συγκέντρωσης τηρείται και αναρτάται υποχρεωτικώς ένας ενημερωμένος κατάλογος με τα ονόματα των εργαζομένων που έχουν καθοριστεί να συγκεντρωθούν στο σημείο αυτό.

5.5. Συντάσσεται και αναρτάται σε κατάλληλα σημεία του χώρου εργασίας κατάλογος των εργαζομένων στους οποίους έχουν ανατεθεί ειδικά καθήκοντα σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

Οι εργαζόμενοι αυτοί αναφέρονται ονομαστικώς στις γραπτές οδηγίες που προβλέπονται στο τμήμα Α παράγραφος 2.6. του παρόντος.

6. Μέσα εκκένωσης και διάσωσης

6.1. Οι εργαζόμενοι πρέπει να εκπαιδεύονται όσον αφορά τις κατάλληλες ενέργειες που πρέπει να γίνονται σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

Πέραν της γενικής εκπαίδευσης στα μέτρα έκτακτης ανάγκης, παρέχεται στους εργαζόμενους ειδική εκπαίδευση όσον αφορά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του χώρου εργασίας τους. Η εκπαίδευση αυτή θα πρέπει να προβλέπεται στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας που αναφέρεται στις παραγράφους 1.1 και 1.2. του τμήματος Γ σχετικά με αυτόν τον χώρο εργασίας.

6.2. Οι εργαζόμενοι πρέπει να ασκηθούν καταλλήλως στις τεχνικές επιβίωσης, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που καθορίζονται στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας που αναφέρεται στις παραγραφους 1.1 και 1.2. του τμήματος Γ.

6.3. Σε κάθε χώρο εργασίας πρέπει να υπάρχουν κατάλληλα και επαρκή μέσα ώστε, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, να είναι δυνατή η εκκένωση και η κατευθείαν διαφυγή προς τη θάλασσα.

6.4. Για τις περιπτώσεις "ανθρώπου στη θάλασσα" και εκκένωσης του χώρου εργασίας πρέπει να εκπονείται σχέδιο διάσωσης.

Το σχέδιο, το οποίο βασίζεται στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας που αναφέρεται στις παραγραφους 1.1 και 1.2. του τμήματος Γ, πρέπει να προβλέπει τη χρήση σκαφών σε ετοιμότητα και ελικοπτέρων και να θέτει απαιτήσεις ως προς τη χωρητικότητα και τον χρόνο ενεργοποίησης αυτών των σκαφών και των ελικοπτέρων.

Ο απαιτούμενος χρόνος ενεργοποίησης πρέπει να αναγράφεται στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας για κάθε εγκατάσταση.

Τα σκάφη σε ετοιμότητα πρέπει να σχεδιάζονται και να εξοπλίζονται κατά τρόπο που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της εκκένωσης και της διάσωσης.

6.5. Οι ελάχιστες απαιτήσεις για κάθε σωστικό σκάφος (σωσίβια λέμβος), πνευστή σωσίβια σχεδία, κυκλικό σωσίβιο και ατομική σωσίβια ζώνη που τίθενται στη διάθεση των εργαζομένων είναι οι ακόλουθες:

α. Να είναι προσαρμοσμένα και, ενδεχομένως, εξοπλισμένα έτσι ώστε να εξασφαλίζουν την επιβίωση για επαρκές χρονικό διάστημα.

β. Να επαρκούν για όλους τους εργαζομένους που μπορεί να χρειαστεί να τα χρησιμοποιήσουν.

γ. Να είναι κατάλληλου τύπου για το χώρο εργασίας.

δ. Να είναι κατάλληλα κατασκευασμένα με αξιόπιστα υλικά, δεδομένης της ζωτικής τους σημασίας και των περιστάσεων υπό τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθούν ή να είναι έτοιμα για χρήση.

ε. Να έχουν χρώμα που να τα καθιστά ευδιάκριτα κατά τη χρήση και να διαθέτουν συστήματα χάρις στα οποία θα μπορέσει ο χρήστης να προσελκύσει την προσοχή των συνεργείων διάσωσης.

6.6. Επαρκή σωστικά μέσα πρέπει να είναι διαθέσιμα για άμεση χρήση.

7. Ασκήσεις ασφάλειας

7.1. Στους χώρους εργασίας που συνήθως υπάρχουν εργαζόμενοι πρέπει να γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα ασκήσεις ασφάλειας κατά τις οποίες:

α. Οι εργαζόμενοι που σε περίπτωση ανάγκης έχουν οριστεί να αναλάβουν συγκεκριμένη αποστολή προϋποθέτουσα τη χρήση, χειρισμό ή λειτουργία του εξοπλισμού διάσωσης, εκπαιδεύονται και υφίστανται εξέταση επάρκειας προς εκτέλεση των καθηκόντων τους, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που καθορίζονται στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας που

αναφέρεται στις παραγράφους 1.1 και 1.2. του τμήματος Γ. Ενδεχομένως, οι εργαζόμενοι θα πρέπει επίσης να μπορούν να ασκηθούν στη σωστή χρήση, το χειρισμό και τη λειτουργία του εξοπλισμού αυτού.

β. Όλος ο εξοπλισμός έκτακτης ανάγκης που χρησιμοποιείται στην άσκηση εξετάζεται, καθαρίζεται και, σε περίπτωση που είναι αναγκαίο, ξαναγεμίζεται ή αντικαθίσταται, όλος δε ο φορητός εξοπλισμός επιστρέφεται στη θέση στην οποία φυλάσσεται κανονικά.

γ. Ελέγχεται η λειτουργία των σωστικών σκαφών.

8. Εγκαταστάσεις υγιεινής

8.1. Αποδυτήρια και ιματιοφυλάκια για τα ενδύματα

8.1.1. Εφόσον το προσωπικό υπερβαίνει τους 50 εργαζόμενους ή οι εργαζόμενοι πρέπει να φορούν ειδικά ρούχα εργασίας και δεν είναι δυνατόν να ζητηθεί από αυτούς για λόγους υγιεινής ή ευπρέπειας να αλλάζουν σε άλλο χώρο πρέπει να τίθενται στην διάθεση των εργαζομένων κατάλληλοι χώροι αποδυτηρίων ξεχωριστοί για άνδρες και γυναίκες.

8.1.2. Η πρόσβαση στα αποδυτήρια πρέπει να είναι ευχερής και να είναι ο χώρος τους επαρκής και εφοδιασμένος με καθίσματα.

8.1.3. Τα αποδυτήρια πρέπει να είναι επαρκών διαστάσεων και να διαθέτουν ατομικά ερμάρια τα οποία να επιτρέπουν σε κάθε εργαζόμενο να κλειδώνει τα ενδύματα του κατα την διάρκεια της εργασίας του.

8.1.4. Εάν οι συνθήκες εργασίας το απαιτούν (επικίνδυνες ουσίες, υγρασία, ρύποι) πρέπει να υπάρχουν ξεχωριστά ερμάρια για τον ιματισμό εργασίας και για την ιδιωτική περιβολή των εργαζομένων. Πρέπει να προβλέπεται εξοπλισμός με τον οποίο ο εργαζόμενος θα μπορεί να στεγνώνει τα ρούχα εργασίας του.

8.1.5. Εφόσον δεν απαιτούνται αποδυτήρια κατά την έννοια της παραγράφου 8.1.1 του τμήματος Γ, κάθε εργαζόμενος πρέπει να έχει στη διάθεσή του μέσα για την εναπόθεση των ενδυμάτων του.

8.2. Ντους και νιπτήρες

Εκτός από τις εγκαταστάσεις που υπάρχουν στο χώρο των καταλυμάτων, πρέπει να προβλέπονται, αν είναι αναγκαία, τα κατάλληλα ντους και νιπτήρες κοντά στους χώρους εργασίας.

8.3. Αποχωρητήρια και νιπτήρες

Οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους, κοντά στις θέσεις εργασίας, στους χώρους ανάπαυσης, στα αποδυτήρια και στα λουτρά ή στους νιπτήρες, ξεχωριστούς χώρους εφοδιασμένους με επαρκή αριθμό αποχωρητηρίων και νιπτήρων και σύμφωνα με την υγειονομική διάταξη Γ1/9900/27.11.74 "Περί υποχρεωτικής κατασκευής αποχωρητηρίων" (1266/Β), που τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις Γ1/2400/26.3.75 (371/Β) και Αιβ/2055/4.3.80 (338/Β)

9. Χώροι και εξοπλισμός πρώτων βοηθειών

9.1. Ανάλογα με το μέγεθος της εγκατάστασης και το είδος της εκτελούμενης εργασίας πρέπει να διατίθενται ένας ή περισσότεροι χώροι παροχής πρώτων βοηθειών.

9.2. Οι χώροι που προορίζονται για την παροχή πρώτων βοηθειών πρέπει να είναι εξοπλισμένοι με τις απαραίτητες εγκαταστάσεις και υλικά πρώτων βοηθειών, να διαθέτουν τρεχούμενο νερό, να επιτρέπουν την άνετη είσοδο τραυματιοφορέων και φορείων και να εξυπηρετούνται από ένα ή περισσότερα εντεταλμένα άτομα τα οποία να έχουν εκπαιδευθεί κατάλληλα ώστε να μπορούν να παράσχουν πρώτες βοήθειες ή, ενδεχομένως, να εφαρμόσουν την αναγκαία αγωγή υπό την καθοδήγηση γιατρού (παρόντος ή όχι).

9.3. Τα ελάχιστα απαιτούμενα υλικά πρώτων βοηθειών είναι:
- -Ακετυλοσαλικιλικό οξύ
- -Παρακεταμόλη
- -Αντιισταμινικά δισκία
- -Αντιόξινα δισκία
- -Σπασμολυτικό (σταγόνες ή δισκία)
- -Αντιδιαροϊκό καολίνης/πηκτίνης
- -Αντισηπτικό κολλύριο
- -Αντιϊσταμινική αλοιφή
- -Επίδεσμο 2.50 x 0.05 μέτρα
- -Επίδεσμο 2.50 x 0.10 μέτρα
- -Βαμβάκι
- -Απορροφητική γάζα αποστειρωμένη
- -Λευκοπλάστης πλάτους 0.08 μέτρα
- -Τεμάχια λευκοπλάστη με γάζα αποστειρωμένη
- -Τριγωνικό επίδεσμο
- -Ποτηράκια μιας χρήσης (χάρτινα ή πλαστικά)
- -Αιμοστατικό επίδεσμο
- -Διάλυμα αμμωνίας
- -Οξυζενέ
- -Οινόπνευμα καθαρό
- -Βάμμα ιωδίου
- -Μερκιουροχρώμ ή άλλο αντισηπτικό
- -Χάπια άνθρακα (καρβουνάκια)

9.4. Οι ποσότητες των παραπάνω ειδών καθορίζονται ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων. Η συμπλήρωσή τους και με άλλα είδη καθορίζεται από το γιατρό εργασίας.

9.5. Οι χώροι πρώτων βοηθειών πρέπει να επισημαίνονται σύμφωνα με το π.δ. 105/95 "Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ" (67/Α).

9.6. Υλικό πρώτων βοηθειών πρέπει να διατίθεται, επίσης, σε όλους τους χώρους όπου αυτό απαιτείται λόγω των συνθηκών εργασίας. Το υλικό πρέπει να φέρει κατάλληλη σήμανση και η πρόσβαση σε αυτό να είναι ευχερής.

9.7. Πίνακας με οδηγίες για την παροχή πρώτων βοηθειών συνοδευόμενες κατά το δυνατόν και με αντίστοιχα σχήματα και εικόνες πρέπει να αναρτάται σε εμφανή σημεία των χώρων εργασίας.

10. Καταλύματα

10.1. Αν η φύση, η κλίμακα και η διάρκεια των εργασιών το απαιτούν, ο εργοδότης πρέπει επίσης να προσφέρει στους εργαζομένους κατάλυμα που πρέπει:

α. Να προστατεύεται δεόντως από τις συνέπειες έκρηξης, τη διείσδυση καπνού και αερίου και την εκδήλωση και εξάπλωση πυρκαγιάς, όπως καθορίζεται στο έγγραφο ασφάλειας και υγείας που αναφέρεται στις παραγράφους 1.1 και 1.2. του τμήματος Γ.

β. Να είναι κατάλληλα εξοπλισμένο με εγκαταστάσεις εξαερισμού, θέρμανσης και φωτισμού.

γ. Να έχει σε κάθε όροφο δύο τουλάχιστον ανεξάρτητες εξόδους που να οδηγούν σε οδούς διαφυγής.

δ. Να προστατεύεται από το θόρυβο, τις οσμές και τους καπνούς που προέρχονται από άλλες περιοχές και ενδέχεται να είναι επικίνδυνα για την υγεία και από τις κακές καιρικές συνθήκες.

ε. Να χωρίζεται από κάθε θέση εργασίας και να είναι εγκαταστημένο μακριά από τις επικίνδυνες περιοχές.

10.2. Τα καταλύματα πρέπει να περιέχουν αρκετά κρεβάτια ή κουκέτες για τους εργαζόμενους που αναμένεται να κοιμούνται επί τόπου. Όλοι οι χώροι ύπνου πρέπει να διαθέτουν ικανοποιητικό χώρο ώστε οι χρήστες να μπορούν να τακτοποιούν τα ρούχα τους. Πρέπει να προβλέπονται χωριστοί κοιτώνες για άνδρες και γυναίκες.

10.3. Τα καταλύματα πρέπει να περιλαμβάνουν επαρκή αριθμό ντους και νιπτήρων με ζεστό και κρύο τρεχούμενο νερό.
Πρέπει να γίνει πρόβλεψη για ξεχωριστούς θαλάμους ντους ή ξεχωριστή χρήση των θαλάμων ντους για άνδρες και γυναίκες.
Τα ντους πρέπει να είναι αρκετά μεγάλα ώστε να επιτρέπουν σε κάθε εργαζόμενο να πλένεται ανενόχλητα κάτω από κατάλληλες συνθήκες υγιεινής.

10.4. Τα καταλύματα πρέπει να είναι εξοπλισμένα με επαρκή αριθμό αποχωρητηρίων και νιπτήρων και σύμφωνα με την υγειονομική διάταξη Γ1/9900/27.11.74 "Περί υποχρεωτικής κατασκευής αποχωρητηρίων" (1266/Β), που τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις Γ1/2400/26.3.75 (371/Β) και Αιβ/2055/4.3.80 (338/Β)

10.5. Τα καταλύματα και ο εξοπλισμός τους πρέπει να συντηρούνται έτσι ώστε να πληρούν τους ενδεδειγμένους κανόνες υγιεινής.

11. Χρήση ελικοπτέρου

11.1. Τα ελικοδρόμια στους χώρους εργασίας πρέπει να έχουν ικανοποιητικό μέγεθος και να είναι τοποθετημένα έτσι ώστε να παρέχουν άνετη προσέγγιση που να επιτρέπει στο μεγαλύτερο ελικόπτερο που χρησιμοποιεί το ελικοδρόμιο να προσγειώνεται και να απογειώνεται κάτω από τις δυσμενέστερες συνθήκες που ενδέχεται να αντιμετωπιστούν κατά τη χρήση του.
Ο σχεδιασμός και η κατασκευή του ελικοδρομίου πρέπει να ανταποκρίνονται στον προορισμό του.

11.2. Για την περίπτωση που θα χρειαστεί, ύστερα από ατύχημα, να γίνει μεταφορά με ελικόπτερο, πρέπει να υπάρχει πάντοτε έτοιμο το σχετικό υλικό, το οποίο και θα φυλάσσεται εγγύτατα του χώρου προσγείωσης.

11.3. Στις εγκαταστάσεις όπου υπάρχουν εργαζόμενοι, πρέπει να είναι παρούσα στο ελικοδρόμιο, όταν τούτο ευρίσκεται εν χρήσει, μια ομάδα άμεσης επέμβασης, επαρκούς αριθμού και εκπαίδευσης.

12. Τοποθέτηση εγκαταστάσεων στη θάλασσα - Ασφάλεια και σταθερότητα

12.1. Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων τοποθέτησης εγκαταστάσεων στη θάλασσα λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα για την εξασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων των εξορυκτικών δια γεωτρήσεων βιομηχανιών.

12.2. Οι εργασίες προπαρασκευής της τοποθέτησης των εγκαταστάσεων στη θάλασσα πρέπει να γίνονται με τρόπο που να διασφαλίζει την ασφάλεια και τη σταθερότητά τους.

12.3. Οι εξοπλισμοί και διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για τις δραστηριότητες που αναφέρονται στη παράγραφο 12.1. του τμήματος Γ πρέπει να μειώνουν στο ελάχιστο τους κινδύνους που διατρέχουν οι εργαζόμενοι των εξορυκτικών δια γεωτρήσεων βιομηχανιών, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τόσο τις κανονικές όσο και τις κρίσιμες συνθήκες.

Άρθρο 14
Έλεγχος εφαρμογής

Ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος διατάγματος ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης (στα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου ή στις Διευθύνσεις επιθεώρησης εργασίας και στις Διευθύνσεις απασχόλησης με τα αρμόδια Τμήματα τεχνικής και υγειονομικής επιθεώρησης εργασίας ή στα Τμήματα και Γραφεία επιθεώρησης εργασίας κ.λ.π.).
Για τις επιχειρήσεις των μεταλλείων, λατομείων, ορυχείων ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος διατάγματος ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Άρθρο 15
Κυρώσεις

1. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος επιβάλλονται, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, οι διοικητικές κυρώσεις του άρθρου 24 του ν. 2224/94 με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 6 της ΚΥΑ 88555/3293/30.9.88 που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89.

2. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει από αμέλεια ή πρόθεση τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος επιβάλλονται οι ποινικές κυρώσεις του άρθρου 25 του ν. 2224/94.

Άρθρο 16
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
Στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναθέτουμε τη δημοσίευση και την εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 2 Ιουλίου 1997

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΒΑΣ.ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΑΝΤΕΛΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ